

Timo Toivonen

FUSKUN SYNTYTARINOITA

Fuskun ja muiden swing-tanssien historiaa Suomessa

FUSKUN SYNTYTARINOITA

Fuskun ja muiden swing-tanssien historiaa Suomessa

Timo Toivonen
Opinnäytetyö
Kevät 2021
Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma

Tekijä: Timo Toivonen

Opinnäytetyön nimi: Fuskun syntytarinoita – fuskun ja muiden swing-tanssien historiaa Suomessa

Työn ohjaaja: Petri Hoppu, Anni Heikkinen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2021

Sivumäärä: 48 + 1

Työssä selvitetään fuskun historiaa ja kehittymistä etsimällä siihen liittyviä syntytarinoita kirjallisuudesta, haastatteluin sekä esimerkiksi olemassa olevia tanssivideoita hyödyntäen.

Kvalitatiivisen tutkimuksen tutkimusaineistona on seura- ja swing-tanssiin sekä kevyeen musiikkiin liittyvää kirjallisuutta sekä eri puolilla Suomea vaikuttaneiden tanssinopettajien ja muuten pitkään swing-lajien parissa olleiden tanssijoiden teemahaastatteluja. Haastattelut on toteutettu yhtä lukuun ottamatta puhelimitse tai tietokoneen kokousohjelmistolla ja nauhoitettu. Haastatteluja käsitellään työssä narratiivisesti eli tarkoituksena ei ole ollut löytää tai kiistattomasti todistaa asioita, vaan saada niihin liittyviä kertomuksia. Työssä on myös käsitelty suomalaisia swing-tansseihin liittyviä videomateriaaleja, kuten internetin tanssivideoita (esimerkiksi YouTube ja YLE Areena), sekä kotimaisia opetuskäyttöön tarkoitettuja DVD-levyjä.

Ensimmäiset swing-tanssilajit, swing ja jitterbug, ovat saapuneet Suomeen 2. maailmansodan molemmin puolin. Ilmeisesti Suomessakin on jo silloin ollut myös single time -tanssiaskleet käytössä. Fuskun nimi on syntynyt kuvaamaan lajin askellusta, jossa jiveen verrattuna korvataan chasse-askel yhdellä hitaalla askeleella eli fuskataan askelissa. Mikäli tässä yhteydessä ymmärretään jive laajemmin kuin kilpatanssin latinalaisvaikutteisena lajina, eli käsittäen kaiken 1940–1950-luvuilla olleen swing-tanssin, ollaan varmaan aika lähellä totuutta väitteessä ”fusku on syntynyt jivesta”. Suomessa fusku on yleistynyt 1980-luvulta alkaen ja saanut kansainväliseen single time -tanssiin, swingiin, verrattuna usein isomman jouston eli bouncen. Tämä johtunee tanssiin usein käytetystä foksimusiikista, tanssakilpailuiden voittajien tyylistä sekä opettajien omasta tai käytettäväksi valitsemastaan tyylistä.

Työssä suositellaan jatkotoimiksi haastatella vanhimpia vielä elossa olevia swing-tanssijoita kasvotusten tanssivideoita kommentoiden sekä mahdollisuuksien mukaan samalla videoita heidän kuvailmiensa tanssityylejä eri aikakausilta.

Asiasanat: fusku, seurataanssi, lavataanssi, swing-tanssi, kulttuurihistoria

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Dance Teacher Education

Author: Timo Toivonen

Title of thesis: Tales of Birth of Fusku – History of Fusku and Other Swing Dances in Finland

Supervisor(s): Petri Hoppu, Anni Heikkinen

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2021 Number of pages: 48 + 1

The topic of the thesis is fusku and how it has originated and developed to its today's form by researching tales of it from literature, interviews and analysing Finnish videos of swing dancing.

The thesis is qualitative research and based on literature of social and swing dancing and popular music. There are some theme interviews of teachers and dancers, who have been involved for a long time with swing dances in Finland. All interviews, except one, have been carried out via phone or computer conference software and recorded. The interviews were analysed as narratives, so the purpose was not to find absolute truths – rather receive some tales. There is also some analysis of Finnish swing dancing videos that were found from internet (YouTube or YLE Arena) and dance teaching DVDs.

The first swing dances, swing and jitterbug, were reached Finland before and after the Second World War. Probably there have already then been some single time steps in swing dances. The name Fusku have come from cheating (or jiving) jives steps – taking only one slow step instead of chasse. If 1940–1950's jive is included, not only ballroom jive, into that sentence, it could be regarded as the truth. In Finland fusku has bigger bounce compared to the international single time swing. That is probably because of it have danced to Finnish foxtrot music, style of compotation's winners and style, that teachers had or choice to use.

For further studies of fusku's history, it could be investigated if the National Archives of Finland include any texts about swing dancing in Finland. It is also recommended to interview old dancers face to face and analyse old swing dance videos with them. Old dance styles and moves from different eras should be described by old dancers and then danced to video.

Keywords: fusku, single time swing, social dancing, swing dancing, cultural history

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHTIA.....	8
2.1	Narratiivinen ote	8
2.2	Keskeiset termit ja käsitteet.....	10
2.3	Lähteet ja aineisto	11
2.4	Haastattelujen järjestelyt	12
3	SWING-TANSSIEN YLEINEN HISTORIA	13
3.1	Swing-tanssit Amerikassa	13
3.2	Swing-tanssit Euroopassa	16
3.3	Swing-tanssit Suomessa	17
3.4	Fusku kansainvälinen "sisarus" – single time swing	20
4	FUSKU SUOMESSA	22
4.1	Pääkaupunkiseutu.....	22
4.2	Tampere – Kuopio – Joensuu	32
4.3	Fusku Pohjois-Suomessa.....	36
4.4	Swing-nimestä fuskuun ja lajeille säännöt.....	38
5	TOIMINNAN NÄKÖKULMA: OPETUSVIDEOT	41
6	POHDINTA.....	43
6.1	Tutkimusprosessin ja oman toiminnan reflektointi	43
6.2	Päätelmät	43
	LÄHTEET.....	45
	LIITTEET	49

1 JOHDANTO

Käytyäni Kajaanissa noin 15 vuotta sitten fuskun pika-aiheet ja kurssin opettajan innostamana lähdettyäni Kyllikinrannan lavalle tansseihin hullaannuin lopullisesti seuratanssiin. Fusku on ollut koko tanssihistoriani tähän asti merkityksellisin tanssilaji, sillä sen parissa on tullut vietettyä lukematon määrä tunteja ja se on eräs niistä lajeista, joiden kanssa olen kokenut ratkiriemukkaita hetkiä ja löytänyt niin sanotun tanssin riemun sekä saanut lajista intoa opetella muita swing-tanssilajeja. Tuo into johdatti minut Pohjois-Suomen swing-projektin ohjaajakoulutuksiin ja sitä myötä myös ohjaamaan tanssiurheiluseura Kajaanin Casambassa. Vaikka minulla oli jo tuolloin soitonopettaja- ja opistoupseerikoulutusten myötä oppia ja kokemusta opettamisesta, halusin oppia tanssitekniikkaa ja -pedagogiikkaa enemmän ja enemmän, joten hakeuduin lopulta Oulun ammattikorkeakoulun tanssinopettajakoulutuksen paritanssin monimuoto-oppilaaksi. Sen myötä olen syventänyt tanssi-osaamistani ja aloittanut tanssinopetuksen myös omalla toiminimellä toimien pääasiassa lähistön tanssiseuroissa opettajana.

Olen käynyt useiden eri opettajien fuskukursseilla ympäri Suomen ja siten nähnyt eri tyylejä tanssia sekä opettaa sitä ja oppinut useita erilaisia kuvioita sekä muunnelmia niistä. Törmäsin tanssiurheilun ja seuratanssin välisiin lajieroihin ensimmäisen kerran noin vuonna 2010 ollessani tanssileirin iltaohjelman leikkimielisessä fuskukilpailussa, jossa tanssin tunti ennen kilpailua saamani parin kanssa seuratanssipuolelta saamieni ohjeiden mukaisesti walking bass -musiikkikohtaan tasaisella tuplabaunssilla, jolla ei tietenkään pärjännyt ollenkaan tanssiurheilusäännöillä olleissa kilpailuissa. Kilpailun jälkeen tuomarilta saadun palautteen oppi selkeämmästä ylös-alas-joustopaustasta meni kuitenkin ilmeisesti perille, sillä vuonna 2015 voitin Heini Ahtiainen parinani tanssiurheiluliiton suomenmestaruuden fuskussa.

Koska fusku on minulle tärkeä laji, olen myös kiinnostunut sen historiasta. Kuten rakkaalle lapselle kuuluu, on fuskua kutsuttu vuosikymmenien saatossa monella nimellä ja termit ovat saattaneet eri aikoina tarkoittaa eri tanssilajeja, mutta varsinkaan kirjallisten lähteiden teksteissä ei aina avata lajinnimeä enempää, millainen laji on milloinkin ollut. Siksi alkaa jo nyt olla hieman hankala tulkita kirjallisista lähteistä, tarkoittavatko tekstit juuri fuskua vai jotain muuta lajia.

Myös haastattelujen kautta alkaa olla vaikeaa saada varsinkaan ensikäden tietoa fuskun hyvin varhaisesta historiasta, sillä 1940-luvulla teini-iässä olleet tanssijat alkavat jo olla pois keskuudestamme. Nyt onkin korkea aika tutkia lajin historiaa niiltä osin, kun se on enää mahdollista, ja kirjata se ylös. Opinnäytetyön tavoitteena onkin selvittää, millaisia syntytarinoita fuskuun liittyy ja millä tavoin sen ominaispiirteitä perustellaan. Lisäksi toivottavasti samalla selviää, miten lajin nimeksi valikoitui juuri fusku.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHTIA

Fuskua pidetään yleisesti joko a.) Suomessa syntyneenä ”laiskan” jiven versiona, jossa on korvattu chasse-askel hitaalla (kahden iskun) askeleella (foksin jouston kera) tai b.) Amerikasta lähtöisin olevana two-stepin, lindy hopin ja edelleen single time swingin pohjalta polveutuneena muunnelluna. Fuskun suomalaista juurta puoltaa meillä lavatansseissa hyvin paljon käytetyn foksin jousto, joka ei vastaavana taida esiintyä muissa swing-tansseissa. Mutta riittääkö pelkkä erilainen jousto oikeuttamaan pitämään tyyliä omana lajinaan? Lindy hoppia pidetään yleisesti swing-tanssien äitinä. Monia swing-tansseja opetetaan myös single time swing -muodossa, joka on rytmiltään HHNN (H = hidas, N = nopea) eli jossa otetaan neljä askelta kuuden iskun aikana. Onko fusku tullut aikoihin tällaisena Suomeen sen aikaisten tanssiopettajien tai maailmalla matkanneiden tanssijoiden kautta?

2.1 Narratiivinen ote

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on ”Tutki ja kirjoita” -kirjan työryhmän mukaan todellisen elämän kuvaaminen. Laadullinen tutkimus on tyypillisesti luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, joka tapahtuu todellisessa tilanteessa suosien laadullisia metodeja, kuten teema-haastattelua. Siinä myös suositaan ihmistä tiedon keruun instrumenttina ja valitaan kohdejoukko tarkoituksenmukaisesti, käytetään induktiivista analyysia ja käsitellään tapauksia ainutlaatuisina ja tulkitaan aineistoa sen mukaisesti. Tutkimussuunnitelmaa voidaan muokata tarpeen mukaan tutkimuksen edetessä. Kirjan työryhmä viittaa Teschiin ja kertoo hänen jakaneen kvalitatiivisen tutkimuksen karkeasti neljään luokkaan tutkimuksen kiinnostuksen ja strukturoinnin määrän perusteella: kielen piirteisiin, säännönmukaisuuksien keksimiseen, tekstin tai toiminnan merkityksen ymmärtämiseen sekä reflektointiin. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160–161.)

Fuskun historiaa ei ole systemaattisesti tutkittu tätä ennen. Siitä on myös hyvin vähän kirjallisia lähteitä ja niidenkin tulkitseminen yksiselitteisesti on haastavaa lajin nimien kirjavuuden takia siksi, että osa fuskusta kirjoitetusta tieteellisestäkin materiaalista perustuu joidenkin yksittäisten ihmisten mielipiteisiin tai nettisivuilta otettuun materiaaliin, joka ei välttämättä pidä täysin paikkaansa. Tutki ja kirjoita -kirjassa mainitaankin, ettei kaikki kirjallinenkaan materiaali ole aina kelvollista ja tutkijan on pyrittävä kriittisyyteen sekä lähteitä valitessaan että niitä tulkitessaan (Hirsijärvi

ym. 2007, 109). Olenkin rajannut materiaalia osittain luotettavuuden arvioinnin pohjalta. Jotta pysymme ymmärtämään, mitä Suomessa on fuskussa tapahtunut, meidän on syytä tarkastella ainakin summittaisesti, kuinka swing-tanssien maailmanlaajuisessa genressä lajit ovat syntyneet, kulkeutuneet ja kehittyneet. Käsittelem opinnäytteessäni swing-tanssien yleistä historiaa kirjallisten lähteiden pohjalta. Myös lindy hopin historiaa Suomessa on hyvin hankala selvittää kirjallisista lähteistä, sillä toisen maailmansodan aikana amerikkalaiset sotilaat ovat tuoneet swing-tansseja mukanaan Eurooppaan, mutta niistä käytetty sekava nimikkeistö ei anna aina varmuutta, minkälainen missäkin tanssittu laji on ollut. Vanhaa, sota-aikaista videomateriaalia swing-tansseista löytyy jonkin verran liittoutuneiden puolelta (Ranskasta tai Englannista), mutta ne saattavat osin olla kuvattuja show-esityksistä tai ”lavastettuja” tilanteita juuri kuvausta varten.

Aino Kukkonen (2014) muotoilee artikkelissaan Bruce McConachien ja Erika Fischer-Lichten ajatuksia teatteri- ja tanssihistorian tutkimuksesta siten, että siinä löytyy yhden totuuden sijaan monta. Myös tutkijan omat subjektiiviset valinnat vaikuttavat historian rakentumiseen. Lähestyn tutkimuksessani fuskun historiaa synkronistisesta näkökulmasta eli tarkastelen sitä pitkän ajanjakson kuluessa. Kukkonen mukaan tanssihistorian tutkijan tulisi etsiä ja käyttää monenlaisia lähteitä, mutta tähän opinnäytetyöhön käytettävissä oleva aika mahdollistaa vain rajatun määrän lähteitä käytettäväksi.

Kirjallisuuden lisäksi selvitän fuskun historiaa haastattelemalla erityisesti jo 1990-luvulla lajia opettaneita sekä vanhempia aktiivisia seurataanssijoita kohdennetuilla teemahaastatteluilla. Näissäkin alkaa olla ongelmana se, että asiat ovat heilläkin mielikuvien ja muistin varassa ja ne saattavat hieman muuttua vuosikymmenien kuluessa. Tutkimukseni perustuu narratiiviseen eli kerronnalliseen otteeseen. Löytönen kuvailee sen olevan väljä kehikko, jonka sisälle mahtuu erilaisia tutkimusmenetelmiä ja aineiston hankinta- ja lukutapoja, sekä perustuvan sosiaalis-konstruktivistisen ja sosiaalisen konstruktionismin teorioihin (Löytönen 2007). Analysoin aineiston kirjallisia lähteitä laittamalla tapahtumia aikajärjestykseen, ryhmittelemällä sekä etsimällä syy-seurausyhteyksiä. Sama pätee myös haastattelujen materiaaliin. Toivon mukaan niistä löytyy edes jonkinlainen punainen lanka, jonka perusteella voisi päätellä jotain fuskun synnystä, historiasta ja kehittymisestä nykyiseen tyyliin. Päädyin pitämään haastattelut fenomenografisesti ”kertomuksina”, joissa Juhilan (2021) mukaan on ilmiön kuvausta ja tutkittavien kokemusta korostavissa tutkimuksissa mahdollista käyttää hyvin pitkiäkin siteerauksia. Otinkin teemoittain jaottelun käyttöön ainoastaan fuskun nimen ja sääntöjen käsittelyssä.

2.2 Keskeiset termit ja käsitteet

Tekstissä esiintyvistä tanssialan liitoista käytän niiden lyhenteitä Suomen Tanssiurheiluliitto ry – STUL, Suomen Tanssinopettajain Liitto ry – STOL, Suomen Seuratanssiliitto ry – SUSEL.

Swing-tanssit ovat tanssilajeja (tai ovat kehittyneet kyseisistä lajeista), joita tanssitaan tyypillisimmin swingmusiikkiin. Tyypillisiä swing-tansseja ovat esimerkiksi lindy hop, boogie-woogie, jive, west coast swing ja bugg.

Fusku on lähinnä Suomessa tanssittava single time swing -tanssi (triplestepin tilalla yksi hidas askel), jossa on niin sanottu foksen jousto - parittomalla iskulla työntö suoralle jalalle ja parillisella laskeutuminen koukistamalla jalalle sekä hitaiden (kestää kaksi iskua) että nopeiden (kestää yhden iskun) askelien aikana.

Lindy hop on usein paikallaan pyörivänä tanssittava paritanssi, jossa on eri triplestep-, charleston- sekä single time swing -pohjaisia variaatioita. Lindy hopissa jousto on nilkoissa ja polvissa siten, että myös ylävartalo liikkuu jouston suuntaan. Erityisesti toisen maailman sodan aikoihin tanssin eräästä tyylistä käytettiin myös nimitystä jitterbug.

Boogie-woogie on yleensä linjassa tanssittava swing-tanssi, jossa jousto on polvissa ja nilkoissa siten, että ylävartalo ei juuri liiku vertikaalisesti vaan näyttää leijailevan ilmatyynymäisesti.

Jive on latinalais-kilpatanssilaji, joka on vakioitu swing-tanssien pohjalta ja kehittynyt sen jälkeen irrallaan muista swing-tansseista. Sen juuret eivät ole latinalaistansseissa, vaikka se niihin kilpatansseissa lasketaankin, koska kategorian nimi oli alun perin latinalaiset ja amerikkalaiset tanssit. (Lauronen 2015, 9.) Jiven askellus on tyypillisesti rock-askel (paikallaan tehtävä painonsiirtoaskellus yleensä taakse ja takaisin) sekä chasse-askel (lantioswingin sisältävä kilpatanssin määritelmässä kuvattu triplestep-askel, joissa on nimensä mukaisesti kolme askelta kahden iskun aikana) (Laird 2003,158).

Bugg on ruotsalainen swing-tanssi, josta on sekä nopeaan että hitaampaan musiikkiin tanssittavat versiot. Nopea musiikki on tyypillisesti rockahtavaa ja tanssi on omaksunut paljon boogie-woo-

giesta. Seuraajan perusaskellus on painonsiirto joka iskulla (pariton oikealla, parillinen vasemalla). Viejän askellus on huomattavasti vapaampaa, mutta sen tulee olla viemistä ja parityöskentelyä tukevaa.

Joustolla, erityisesti fuskussa, tässä opinnäytteessä tarkoitetaan tanssin vertikaalista (pysty akselin suuntaista) liikettä, vaikka itse liike ei ole boogie-woogien tai buggin jouston kaltaista vaan enemmän foksitanssin liikkeen tyylistä.

2.3 Lähteet ja aineisto

Kirjallisina lähteinä päätin käyttää lindy hopin esihistoriasta lähinnä internetistä löydettyjä tietoja ja lajin kehittymisestä Penerin kirjaa *Swing book*. Lindy hopin historiasta on kyllä kirjallisuutta löydettävissä enemmänkin, mutta koska se ei ole varsinaisesti opinnäytetyön ydinaluetta, en keskity siihen sen enempää. Materiaalin rajautuminen perustui osin sen saatavuuteen. Asiasta enemmän kiinnostuneiden kannattaakin perehtyä Lindypenquin-sivuston kirjallisuusluettelon materiaaleihin (Lindypenquin 2017). Internetin keskustelupalstoilta löysin hieman keskustelua fuskusta, mutta siellä keskustelut käydään lähinnä nimimerkkien takaa, joten kirjoituksiin täytyy suhtautua suurin varauksin. Internetissä oli myös hieman videomateriaalia jivesta 1950-luvulta, mutta varsinaisesti fuskusta olevat vanhimmat videot löysin vasta eri opettajien tanssinopetusvideokursseilta. Niiden sisältö vaihteli paljon opettajien tanssitaustan mukaan. Jotain videomateriaalia löysin myös 1980-luvun tv-ohjelmista.

Kirjallisuuden lisäksi selvitin fuskun historiaa haastatteleamalla erityisesti jo 1990-luvulla lajia opettaneita sekä vanhempia aktiivisia seuratanssijoita kohdennetuilla teemahaastatteluilta, jolloin pystyin tarttumaan kiinnostaviin yksityiskohtiin ja syventämään niitä lisäkysymyksillä. Haastatteluissa-kin alkaa olla ongelmana se, että asiat ovat haastateltavien mielikuvien ja muistin varassa ja ne saattavat hieman muuttua vuosikymmenien kuluessa. Haastatteluja käsitellään kvalitatiivisesti, joten haastateltavat on valittu Tutki ja kirjoita -kirjan ohjeiden perusteella tarkoituksen mukaisesti, eikä satunnaisotoksen mukaan. Kirjan työryhmän mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa on pyrkimyksenä pikemmin löytää ja paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsijärvi ym. 2007, 157–160.)

Haastateltavien valinta pohjautui tietooni jo 1990-luvulla toimineista ja fuskusta tietävistä seurataanssiopettajista heidän maantieteellinen sijoittumisensa huomioiden, jolloin haastateltaviksi valikoitui Tommi ja Pirjo Koivula, Timo Arstila, Clara Blomqvist, Jari ja Sari Aaltonen, Juhani Tahvanainen ja Mikko Hartwig. Harrastajien valinta puolestaan tapahtui lähinnä ”lumipalloeefektillä” opettajien haastatteluista saamiini vinkkien pohjalta, joita olivat Karita Ala-Savikola, Kari Nordström ja Aatos Widell. Aatos Widell löytyi haastateltavaksi hänen Facebookin Rock’n’swing Finland -ryhmään tekemän kirjoituksen kautta, jossa hän kertoi kilpailleensa jive- ja rock-kilpailuissa 1950-luvun lopulla. Haastattelujen määrää rajasi myös opinnäytteeseen käytettävissä oleva aika.

2.4 Haastattelujen järjestelyt

Selvitin fuskun historiaan Suomessa haastattelemalla lähinnä pidemmän aikaa seuratansseja opettaneita sekä muutamaa harrastajaa eri puolilta Suomea. Olin haastateltaviin ensin sähköpostitse tai muulla vastaavalla tavalla yhteydessä ja tiedustelin, olisivatko he halukkaita haastateltavaksi. Pitkien välimatkojen ja myöhemmissä haastatteluissa myös koronaepidemian vuoksi yhtä lukuun ottamatta kaikki haastattelut tehtiin joko puhelimitse tai tietokoneen kokousohjelmalla. Kaikki haastattelut sovittiin nauhoitettavaksi, joten niitä pystyi työstämään tekstiksi kaikessa rauhassa myöhemmin keskittymättä haastattelun aikana muistiinmerkitsemiseen. Haastateltavat antoivat myös luvan käyttää nimeään tekstissä. Haastatteluja ei ole litteroitu, vaan niistä on poimittu oleelliset asiat opinnäytteeseen.

Puhelimitse toteutetut haastattelut tein puhelimen kaiutinta käyttäen ja nauhoituksen kahdella vanhemmalla digitaaliseen äänitykseen sopivalla laitteella. Yksi haastattelu toteutettiin tietokoneen Zoom-kokousohjelmistolla, jossa on itsessään tallennusmahdollisuus. Kasvokkain toteutettu haastattelu nauhoitettiin sekä tietokoneella (jonka tuulettimen ääni välillä häiritseviä keskustelun kohtia) että puhelimen äänitysohjelmalla. Vanhimman haastateltavan kanssa olisi ollut tarpeen suorittaa haastattelu kasvokkain tai ainakin videoyhteydellä. Silloin olisimme pystyneet ehkä tanssimalla näyttämään, mitä tarkoitamme ja siten perehtymään asiaan syvällisemmin. Haastattelut toteutin teemahaastatteluina käyttäen kysymysrunkona samoja ennalta mietittyjä kysymysaiheita, joita täydensin keskustelun herättämällä lisäkysymyksillä.

3 SWING-TANSSIEN YLEINEN HISTORIA

Jotta pystytään ymmärtämään, mitä fuskussa on tapahtunut Suomessa, on syytä tarkastella koko swing-tanssien genreä maailmanlaajuisesti – kuinka lajit ovat syntyneet, kehittyneet ja kulkeutuneet maailmalla. Tässä luvussa käsitellään swing-tanssien yleistä historiaa kirjallisten lähteiden pohjalta.

3.1 Swing-tanssit Amerikassa

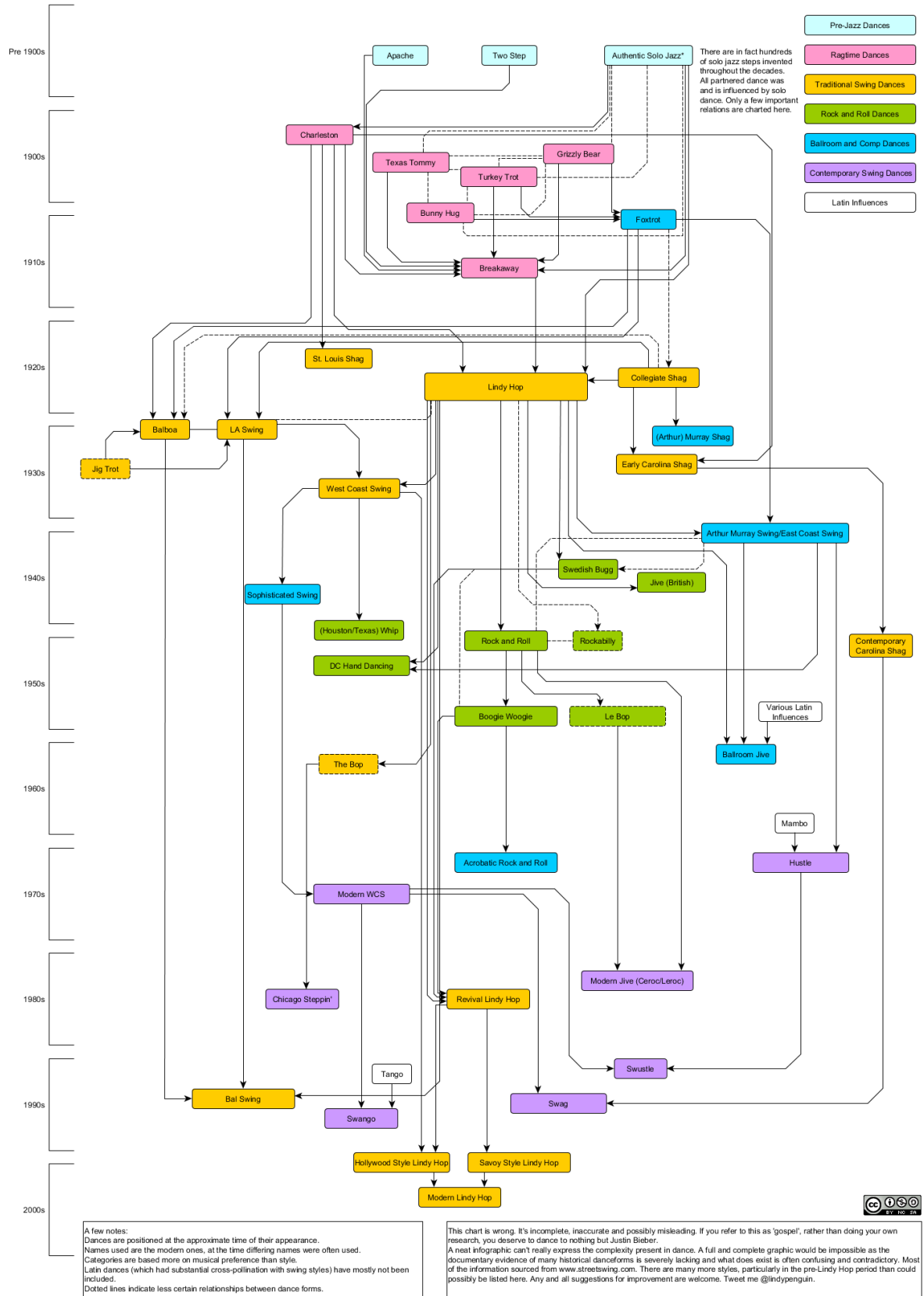
Swing-tanssin juurista eräänä voidaan pitää steppiä, jonka alku voidaan jäljittää aina 1800-luvun puolivälin ajoille, jolloin Pohjois-Amerikassa sekoittuivat afrikkalaisten heimojen sekä englantilaisten, skottilaisten ja irlantilaisien musiikki- ja tanssiperinteet (Dancefacts 2020). Swing-tanssien maailmanvalloituksen alkusysäyksenä voidaan varmaankin pitää Chigagon maailmannäyttelyä vuonna 1893, jossa ragtimemusiikki oli paljon esillä esimerkiksi Scott Joblinin esittämänä, ja samoin tuohon musiikkiin syntyneet tanssit (Stocker 2020; Waldo 1991). Ragtimen jälkeen seurasivat early "hot" jazz sekä 1923 charleston (Swingover 2013). Sonny Watsonin tanssihistoriasivustolla kerrotaan, että aivan ensimmäinen tunnettu swing-tanssin alkuperä tai muoto, jota ei ole kuitenkaan sellaiseksi tunnistettu, oli Texas Tommy (vuodelta 1913), joka myöhemmin muuttui The Mooch and Sugariksi (vuonna 1916) ja vielä myöhemmin Break-A-Wayksi (vuonna 1919) (Watson 2020).

Lindy hopin kotina voidaan käytännössä pitää Savoy Ballroomia New Yorkissa. Se avattiin 12.3.1926 ja oli suosituin Harlemin tanssipaikeista. Lindy hop oli saanut alkunsa 1920-luvun alkupuolella Harlemissa useista muista suosituista tansseista, kuten charlestonista, twostepistä ja Texas Tommysta, leviten sieltä ympäri maan. Savoyssa se sai talon nopean ja energisen Chick Webb orkesterin soitosta kipinää ja tanssi kehittyi yhä luovemmaksi ja energisemmäksi. Suurin lindy hopin keksintö oli swing out -kuvio, jota kutsutaan myös breakawayksi. Siinä tanssijat hetkeksi irrottivat käsiotteensa toisistaan, mikä antoi heille tilaa improvisoida ja luoda omia tanssiliikkeitä. 1935 Lindy hop pääsi lajiksi Harvest Moon Championship -tanssikilpailuun foxtrotin, rumban, valssin ja tangon rinnalle. Frankie Manning toi lindy hoppiin aerial-kuviot noin vuoden 1936 tienoilla. Lindy hopin suosiosta kertoo myös se, että siitä julkaistiin 13 Life-lehden artikkelia vuosina 1936–1944. Suurin niistä oli kansikuvan kera 23.8.1943. Savoy suljettiin 1958. (Pener 1999, 13–15; Jittebuzz 2020.)

Uskoakseni syynä lindy hopin suosion laskemiselle on varmastikin kevyen musiikin kulttuurin muuttuminen lähinnä rockiksi, jonka myötä myös musiikille tyypilliset tanssilajit vaihtuivat.

Sharon Davis kirjoittaa In Retrospect Magazinessa, että lindy hoppia voidaan pitää swing-tanssien ”äitinä”, koska siitä ovat kehittyneet toisen maailmansodan jälkeisinä vuosikymmeninä muut swing-tanssit, kuten esimerkiksi jive, boogie-woogie, rock 'n' roll, rockabilly, west coast swing ja ceroc (Davis 2014). Lindypinquin blogikirjoittaja on tehnyt karttakaavion swing-tanssien kehittymistä havainnollistamaan (kuvio 1). Hän kirjoittaa, että tuo kaavio ei ole täydellinen, tarkka eikä välttämättä oikeassa, mutta minusta se joka tapauksessa havainnollistaa, kuinka moni asia on ollut vaikuttamassa lindy hopin syntymiseen ja kuinka moneen tanssiin puolestaan lindy hop on vaikuttanut. (Lindypequin 2014.)

An (incomplete and incorrect) evolution of Swing Dance

Kuvio 1. Swing-tanssien kehitys (Lindypeguin, 2014)

3.2 Swing-tanssit Euroopassa

Harri Heinilä on tutkinut swing-tanssien tulemistä Eurooppaan. Vaikka usein kerrotaan toisen maailmansodan amerikkalaisten sotilaiden tuoneen lindy hopin mukanaan, näyttääkin siltä, että se on tullut Ranskaan tanssiryhmien mukana osana teatteriesityksiä jo vuonna 1930, vain pari vuotta lajin syntymisen jälkeen. Näillä esityksillä oli myös ilmeisesti myös vaikutusta alueen tanssiyhteisöön. Varmasti swing-tanssien suosiota Euroopassa lisäsivät myös nuo toisen maailmansodan sotilaiden tanssit tai ainakin näiden tanssien ilmaantuminen tuon ajan elokuva- ja filmituotantoihin. (Heinilä 2018.)

Sotien jälkeen Euroopassa, varsinkin Saksassa, swing-tansseista yleisin muoto oli boogie-woogie. 1950-luvulta se vähitellen imeytyi tanssittavaksi lähinnä rock 'n' roll -musiikkiin. Kun se painui muiden musiikkityylien vuoksi taka-alalle vuonna 1959, niin samoin kävi myös tälle tanssille, kunnes molemmat palasivat 1970-luvun alku puolella jälleen yleisön suosioon. (Stocker 2020.)

Lindy hop heräsi uudelleen henkiin, kun Ruotsissa perustettiin vuonna 1978 Swedish Swing Society. He toivat seuraavina vuosina amerikkalaisia lindy hopin huippuvuosien aikaisia tanssijoita, kuten Frank Manning, Norma Miller ja Al Minns, Ruotsiin opettamaan heitä. (Pener 1999, 30.) Vuonna 1982 järjestettiin ensimmäinen Herrängin tanssileiri, jossa oli mukana noin 25 tanssijaa. Leiri ja swing-tanssin suosio kasvoi nopeasti, sillä jo seuraavana vuonna leirillä oli mukana 100 tanssijaa. (Herräng Dance Camp 2020.) Swingmusiikin maailmanlaajuisen nosteen ja tämän ruotsalaisten innostuksen myötä swing-tanssit nousivat jälleen ympäri maailman ihmisten tietoisuuteen ja harrastukseksi. Swing-lajeista suurimmassa suosiossa maailmalla tänä päivänä ovat ehkä lindy hop ja west coast swing.

Pohjoismaissa on syntynyt omia paikallisia swing-tanssilajejaan, kuten bugg Ruotsissa ja folkeswing Norjassa. Näihin ei sen enempää perehdytä tässä työssäni, mutta buggista löytyy enemmän tietoa esimerkiksi Saara Hakalan (2013) opinnäytetyöstä.

3.3 Swing-tanssit Suomessa

Pekka Jalkanen kirjoittaa kirjassa Suomen musiikin historia – populaarimusiikki, kuinka jo 1800-luvun loppupuolella Suomessa kävi Yhdysvalloista muusikoita ja laulajia. Afroamerikkalainen musiikki tulikin aluksi tunnetuksi juuri laulumusiikkina. Tanssimusiikkina se alkoi yleistyä vasta 1900-luvun alkuvuosina yhdysvaltalaisien muotitanssien kylkiäisinä ja Suomessa esiintyikin useita yhdysvaltalaisia laulajia ja tanssijoita aina 1. maailmansotaan asti. (Jalkanen 2003, 173.)

Timo Arstila kertoi haastattelussaan (3.1.2020) kirjoittaneensa Veikko ”Vekarias” Niemelälle tekstin swing-tansseista, jonka tämä lähes sellaisenaan kuulemma julkaisikin kirjassaan Paritanssin pyöriteitä. Tuossa kirjassa kerrotaan, että Sirkka Savolainen on tuonut vuonna 1938 swing-tanssin Suomeen ja siitä kehittyi moninaisia tyylejä, joiden nimitysten paljous aiheutti hämmennystä: yale, yam, swing, boogie, lindy, jitterbug, rock, boogie-woogie, shuffle, lindy hop, jive, lipsi, bugg, rock ’n’ roll, lavajive ja be-bob. Toisaalla kirjassa kerrotaan Niemelän havainneen Bud Schwimmerin yhdysvaltalaisen tanssihistorian oppitunnilla, että Sirkka Savolaisen Yhdysvalloista Suomeen tuoma swing on ollut ”aitoa, alkuperäistä Yhdysvaltain itärannikon swingiä”. Tieto on mielestäni erittäin mielenkiintoinen fuskun historian kannalta, sillä jos tuohon lajiin on opetettu silloin single time -askelta, on se todennäköisesti ollut hyvin lähellä fuskua ilman vertikaalista (pystysuuntaista) liikettä. Swing ei ehtinyt kuitenkaan nousta suureen suosioon, ennen kuin sota katkaisi tanssitoiminnan. (Niemelä 1998, 66–67, 334.)

Jalkanen (2003, 336) kertoo, että sota-aikana suuri yleisö kuuli kuitenkin jazzia ja swingiä amerikkalaisista elokuvista, kuten Casablancasta sekä Fred Astairen ja Ginger Rogersin musiikkielokuvista, ja useissa musiikkielokuvissa oli myös vauhdikkaita tanssikohtauksia. Niemelän (1998, 334) kirjassa puolestaan kerrotaan, että 1950–1960-luvulla tanssijat etsivät lisäideoita uutisfilmeistä ja elokuvista, koska valmennusta oli vähän. Samoin varmasti jo sota-ajan nuoria olivat inspiroineet musiikkielokuvien tanssikohtaukset, vaikka sota-aikana tanssimahdollisuudet olivatkin rajoitetummat tanssikiellon myötä. Sotavuosina oli kaksi tapaa kiertää tanssikieltoa, salatanssit ja tanssikoulut. Erityisesti swing oli lähellä ei vielä asevelvollisuusikään ehtinyttä, mutta sitäkin tanssihaluisempaa nuorisoa. Maan lukuisista tanssikouluista swingin kannalta oli tärkein Estelle Suomalaisen, pilapiirtäjä Kari Suomalaisen äidin, perustama Cotton Club Helsingissä, jossa tanssittiin tavallisia tansseja ja jitterbugia, soitettiin levyjä, muodostettiin uusia kokoonpanoja ja jamsessioita, sillä eräs keino kiertää tanssikieltoa oli naamioida tilaisuudet tanssikoulutoiminnaksi. (Jalkanen 2003, 337.)

Niemelä (1998, 334) kirjoittaa, että heti sodan jälkeen vuonna 1944 Suomeen on saapunut jitterbug, jonka mainitaan olleen enemmän näytösluonteinen tanssi, eikä se vaikeutensa vuoksi pysynyt pinnalla vuotta pidempään. Tuon kuvauksen ja lindy hopista käytetyn jitterbug-nimityksen perusteella arvelisin tuon tanssin olleen nopean lindy hopin kaltaista, jota Hellzapoppin (1941) ja Groovie-movie (1944) elokuvissa on ollut nähtävissä. Tätä tukee myös Kurkela kirjoittaessaan, että swing tarkoitti tansseista puhuttaessa joukkoa tyylejä, jotka Suomessa tunnettiin yleensä jitterbugin nimellä. Hän viittaa myös Collieriin jatkaessaan, että Yhdysvalloissa jitterbug oli yleisnimi lukuisille erilaisille koreografioille, kuten suzie-q ja bunnyhop, jotka olivat kaikki vauhdikkaita paritansseja, joissa tanssijat tanssivat verraten kaukana toisistaan ja tekivät näyttäviä pyörähdyksiä ja heittoja ilmaan. (Kurkela 2003, 395.)

Kurkela kertoo myös lähes koko Suomen tanssiorkesterilaitoksen omaksuneen sodan jälkeisinä vuosina amerikkalaisen tanssimusiikin estetiikan, mikä näkyi erityisesti soitinkokoonpanoissa ja rytmin käsittelyssä. Tämä on varmasti myös vaikuttanut jonkin verran tanssijoihin, mutta Kurkelan mukaan suuri tanssiyleisö halusi silti enimmäkseen juuri muita asioita, joihin kuuluivat suomeksi laulettu iskelmä, valssit, tangot, jenkat ja foksit. Yhtyeet eivät voineet keskittyä jazziin, koska niiden olisi sitä soittaakseen pitänyt unohtaa muita oppimiaan asioita soittamisesta. Tämä ei rajoittunut vain pääkaupunkiseudulle, sillä Kurkela kirjoittaa kaikkien yhtyeiden ohjelmiston olleen silmiinpistävän monipuolinen 1950-luvulla Etelä-Pohjanmaalla. Siellä 1930-luvun Dallapé-vihkojen laulut eivät enää kelvanneet, vaan pääosassa oli swing ja ulkomainen käännösiskelmä, joiden lisäksi soitettiin paljon latinomusiikkia, samboja ja bequineja sekä myös suomalaistyylistä tangoa. Kansainvälisen populaarikulttuurin trendit näkyivät usein yllättävän nopeasti suomalaisessa viihteessä 1940-luvun lopulla ja niiden keskeisin vaikutteiden lähde oli yhdysvaltalainen elokuva. (Kurkela 2003, 355, 360, 373, 376.) Toivanen kirjoittaa jazzahuttavan tanssimusiikin inspiroineen ja tanssijoiden inspiroineen muusikkoja Suomessa aina 1950-luvulle saakka (Toivanen 1997, 336).

Jiven kerrotaan saapuneen Suomeen vuonna 1945 ja siinä olleen sekä chasse-askeleeseen perustuva että painottomiin näpäytysaskeliin perustuva perusaskel. Tuo näpäytysaskeleeseen perustuva variaatio on hyvin nähtävissä esimerkiksi YouTuben videon 1980-luvun Studiotanssit-televisio-ohjelman esimerkistä (Finnish 1950s Jive Dancing 2009), jossa joukko tanssijoita esittää 1950-luvun jivea. Samassa ohjelmasarjassa on Olavi Nieminen myös demonstroinut eri askelia (Finnish 1950s Jive Dance Teaching 2009), joita kaikkia variaatioita hän kutsuu rockiksi, mutta määrittelee ne yksin-, kaksin-, kolmin- ja nelinkertaiseksi rockiksi. Näistä ensimmäinen tunnetaan nykyään fuskuna, toinen tap-fuskuna, kolmas (kuten Nieminenkin videolla sanoo) jivena ja neljäs on ainakin

idealtaan hyvin lähellä 12-kosketuksen boogie-woogie-askellusta, jota on nähtävissä esimerkiksi tanssiseura Cometsin lajin esittelyvideolla (Comets 2018). Niemelän kirjassa puolestaan kerrotaan tuota näpätysaskelta kutsutun joskus boogie-woogieksi ja sen erottautuneen myöhemmin omaksi lajikseen. Jivesta järjestettiin kilpailuita vuodesta 1950 alkaen, joissa näyttää olleen melko rieha-kastakin menoa (Yle Areena 2011). Rock 'n' roll -musiikin ja elokuvien vaikutteiden myötä siitä syntyi akrokuviot lisäämällä rock 'n' roll -tanssi. Valitettavasti Niemelän kirjasta ei selviä juurikaan eroja muiden aikaisempien mainittujen swing-tanssityylien välillä. (Niemelä 1998, 334.)

Kurkela kuvaa kirjoituksessaan jive-termin käyttöä musiikin puolella. Jive-tanssin ajoitus viitannee sen suosion huippukohtaan, ei lajin alkuaikoihin.

Sodan jälkeen swing-sanan rinnalle nousi toinen yhdysvaltalaisesta musiikkisanastosta peräisin oleva termi, jive. Se viittasi tuossa vaiheessa afroamerikkalaisperäiseen rytmimusiikkiin yleensä ja tuli yleiseen käyttöön jive-klubien yhteydessä, joita rytmimusiikin harrastajat perustivat 1940-luvun lopulla eri puolille Suomea. Kymmenen vuotta myöhemmin jive nousi uudelleen puheenaiheeksi. Nyt se oli nimenä vauhdikkaalle tanssille, jota 1950-luvun rock-nuoret harrastivat. (Kurkela 2003, 396.)

Vuodenvaihteessa 1961–1962 saapui Niemelän (1998, 334–335) mukaan Suomeen twist ja se hiljensi yksintanssimisen myötä varsinaiset tanssipaikat. Kirjoituksessa pohditaan, miksi twistin tulo vaikutti juuri rock 'n' rolliin eikä niinkään jiveen, mutta asiaa perustellaan sillä, että rock 'n' roll oli etupäässä musiikkia ja musiikkityylin antaessa tilaa toiselle myös siihen liittyvä tanssi joutui taka-alalle. Jive kuitenkin säilyi ja sitä tanssittiin tanssipaikoilla. Jive liitettiin vuonna 1976 kilpatanssin latinalaistanssilajiksi.

Nykyisin fuskun ohella Suomessa suosituimpia swing-lajeja on bugg, jonka Saara Hakala (2013, 23, 45) kertoo opinnäytteessään nähdyksi Suomessa ainakin jo 1975. Se yleistyi hiljalleen 1990-luvulta alkaen ja erityisesti 2000-luvulla. Boogie-woogie on hyväksytty STULin erillislajiksi 1995 (Humpapaheikki 2010).

Oikeastaan kaiken edellisen tiivistyksenä ja kertauksena Aune Koskela kertoo sähköpostissaan Kristiina Lähteelle, että fuskun alkuperäinen nimi on ollut Suomeen tulemaan swing ja se on tullut nimenomaan swingmusiikin mukana, johon sitä silloin tanssittiin. 1950–1960-luvulla swingiä tanssineet ovat nimittäneet sitä myös jiveksi ja rockiksi. Swingmusiikin tehdessä Suomessa, kuten muuallakin maailmassa, tilaa muille musiikki tyyleille vaipui myös swing-tanssi hetkeksi unholaan. Silloin sitä tanssivat rockahtavaan musiikkiin vain jotkut 50-lukulaiset. Tanssi heräsi unholasta, kun

sitä alettiin tanssia runsaasti soitettuun reippaaseen foksimusiikkiin 1980-luvun alussa. (Koskela 2020; Koskela 2007).

Petri Hopun (2018) mukaan swing-tanssit oli tunnettu Suomessa jo ennen sotia, mutta varsinaisesti ne saapuivat vasta sotien aikana ja jälkeen. Ensimmäisenä saapui jitterbug ja 40-luvun loppupuolella jive, jonka ensimmäinen vahva kausi oli 1950–1965. Lajit eivät kuitenkaan juuri näkyneet tanssilavoilla lavatanssien kulta-aikana 1940–1960 eivätkä myöskään lavatanssien ”rappioaikana” 1970-luvulla discojen suosion vuoksi. 1980-luvulta alkaen alkoivat swing-tanssit tulla osaksi lavatansseja.

Marja Björkin ja Clara Blomqvistin koostamassa Åke Blomqvistin muistelmakirjassa kerrotaan kändenaltanssien olleen vielä 1970- ja 1980-luvuilla maakunnissa uusia eivätkä niitä kaikki osanneet. Rockin ja jiven osaajat olivat pääasiassa helsinkiläisiä. (Björk & Blomqvist 2020, 219.)

3.4 Fuskun kansainvälinen ”sisarus” – single time swing

Aune Koskela kirjoittaa sähköpostissaan, että jive-luokituksessa fusku on nimeltään single time jive, kun taas oikea jive on triple time jive ja saksalainen boogie-woogie, jossa tehdään tap-askel, on double time jive (Koskela 2007). Liisa Lauronen (2015, 8) kirjoittaa tutkielmassaan swingin ja rock ’n’ rollin olevan alkujaan musiikkityylejä, joihin tanssittavien lajien terminologia on moninainen. Hän viittaa Jalkaseen ja Kurkelaan kertoessaan, että Suomessa soitettu foksi- tai jivemusiikki perustuu amerikkalaiseen jazziin ja sen myöhempään tyyliin, swingiin, joiden musiikilliset vaikutteet on meillä tavallisesti sulautettu suomalaisen maun sointimaailmaan. Lauronen jatkaa, että Stevens ja Stevensin mukaan tanssien yläkäsitteenä puhutaan tavallisesti swing-tansseista, johon tanssilavoilla tanssittavista lajeista kuuluvat lindy hop, jive, fusku, boogie-woogie, west coast swing ja bugg. Samoin swing-tansseihin kuuluu myös 1950-luvulla rock ’n’ rolliksi tai jiveksi nimetty tanssi, koska se perustui lindy hopiin. Lauronen viittaa Metsäketoon & Rehnströmiin kertoessaan, että joidenkin käsitysten mukaan fusku olisi saanut alkunsa jivesta Suomen tanssilavoilla, mutta kumoaa väitteen Peneriin ja Wrightiin nojautuen, sillä fuskukin on osa lindy hopista lähtenyt amerikkalaista swing-perinnettä ja Yhdysvalloissa sitä kutsutaan nimellä single (time) swing. Hän myös viittaa Laaksoon kirjoittaessaan, että suomalaisessa kilpailujärjestelmässä swing- ja rock ’n’ roll-tanssien kilpailumuodot tunnetaan rock ’n’ swing -tansseina, mutta kyseinen termi ei esiinny kansainvälisessä kirjallisuudessa.

Lauronen ei ota tutkielmassaan mitään kantaa fuskun muista swing-tansseista eroavaan joustoon eli ylös-alas-suunnassa (vertikaaliakselilla) tapahtuvaan liikkeeseen. Toki fuskussakin on erilaisia joustoja, jotka jotkin ovat identtisiä muiden swing-tanssien kanssa, mutta yksinkertainen foksen tyylinen jousto (musiikin parittomalla iskulla ylös ja parillisella alas) taitaa olla aivan erilainen kuin muualla maailmassa, joten voidaanko fuskua pitää sillä perusteella ihan omana tanssinaan tai ainakin omana alalajinaan? Huomauttaisin Laurosen kirjoituksesta, että vaikka fusku olisikin kehittynyt meillä jivesta, ei se siltikään muuttaisi sitä seikkaa, että se on osa swing-tanssiperinnettä. Niinhän on myös jive, joka on vakioitu juuri swing-tansseista, mutta sijoitettu kuitenkin vakio- ja latina-laistansseissa latinalaistanssien kanssa samaan osastoon. Koskela (2007) kuvailee virheellisen käsityksen taustoja kertoessaan, että fuskun jälleen yleistyessä foksimusiikkiin tanssittaessa kilpatanssinharrastajat, jotka kuvittelivat kaikkien maailman tanssien pohjautuvan kilpatansseihin, luulivat sitä helpotetuksi muunnokseksi ballroom-jivesta.

4 FUSKU SUOMESSA

Tässä luvussa olen purkanut haastattelut tarinoiksi. Koska swing-tanssit ovat tulleet ensin pääkaupunkiseudulle ja sieltä levinneet muualle Suomeen, on isoin osa haastatelluista myös pääkaupunkiseudulta, jossa myös harrastajamäärät ovat olleet määrällisesti isoimmat.

4.1 Pääkaupunkiseutu

Timo Arstila

Timo Arstila lähtöisin Rovaniemeltä ja tutustui tanssimiseen lähdettyään opiskelemaan Helsinkiin. Ensimmäinen hän tanssi kerhossa, jossa oli vain seuratanseja, myös sen aikainen jive, sekä esittelytunteja joistain muista lajeista, kuten esimerkiksi rock 'n' rollista. Kun kerhon toiminta jäi "liian pieneksi" siirtyi hän seuraan, Tanssiklubi Star ry, jossa oli kunnollista valmennusta ja lajeina kilpatanssilajit, mukaan lukien tuo rock 'n' roll. Siihen aikaan ei ollut nykyisen kaltaista, usein viikonloppuihin sijoitettavaa, tanssikurssitoimintaa eli tavoitteellista opetusta halutessaan kilpatanssiseurat olivat käytännössä ainoa vaihtoehto. Seurassa hänellä oli rock 'n' roll ensimmäinen swing-laji ja siitä opiskelu jatkui laji kerrallaan. Timo kilpaili aluksi rock 'n' rollissa vuonna 1991 ja oli myös tanssiseura Cometsin perustajajäseniä vuodelta 1992.

Ensimmäiset muistikuvat fuskusta Timolla on tanssilavalta noin 1989–1990. Lajia ei hänen mukaansa silloin vielä paljoa opetettu, paitsi ehkä tanssikouluissa. Tanssikoulut olivat "tavalliselle kansalle" – lavoilla kävijät, ainakaan paremmat tanssijat, eivät niissä käyneet. Timo itse oppi fuskun alkeet kilpatanssiopettajilta "kerhossa", kahden (tai neljän) askeleen jiven nimellä, ja sitten loput lavalla "paremmissa piireissä". Fuskun tanssijoiden määrää hän kuvaa näin: "1980-luvun lopulla nuoret sitä enemmän tanssi – muutamia pareja tai ainakin selvä vähemmistö, kun nykyään menee koko sali." Maakunnissa ei osattu kädenalitanseja aikaisemmin, vaan osaajat olivat Helsingistä. Kilpailuita ei ilmeisesti ollut ennen 1990-lukua, joten fuskusta ei ole videomateriaalia, toisin kuin Ruotsissa buggista, koska normaaleita lavatanseja ei kukaan ole sillä tavalla ymmärtänyt kuvata. Fuskua hän ei kertomansa mukaan siihen aikaan oikein ymmärtänyt arvostaa:

"No, se on sitä mitä lavoilla mennään. Ja miksi lavoilla mennään, niin kun sitä tanssittiin foksimusiikkiin ja kun sitä foksia niin paljon soitettiin. Eihän jivea silloin sillä tavalla soitettuakaan, no okei rokkia soitettiin".

Timo on haastatellut 1990-luvulla vanhempia, 1950–1960-luvun tanssijoita Vekariaksen kirjan swing-historiaa varten (Niemelä 1998, 333–337), mutta he eivät enää pystyneet näyttämään (muistaneet), miten olivat aikoinaan tanssineet, mikä on hyvin ymmärrettävää, koska uudemmat opit ovat hämärtäneet muistoja vanhoista tyyleistä. Fuskun juurista ja swing-tanssien historiasta Suomessa puhuttaessa Timo kertoo 1950–1960-luvun kisoissa olleen jivea, jota kutsuttaisiin nykyisin boogie-woogieksi ja se oli aika saman näköistäkin nykyisen boogie-woogien kanssa. Tuo tanssi hävisi 1960-luvulla kilpailuista, viimeisten kilpailuiden ollessa ehkä 1962 tai 1963. 1970-luvulla tullut jive oli puhdasta ballroom-jivea, jossa ei ollut mitään jäljellä vanhasta ja jonka toivat kokonaan uudet ihmiset, kilpatanssijat.

Timon mukaan pääkaupunkiseudulla opetettiin 80-luvun lopussa ja 90-luvun alussa jivea tanssikouluissa, kilpatanssiseuroissa ja joissakin tanssikerhoissa. Opettajina näissä oli entisiä kilpatanssijoita sekä vanhoja guruja, jotka olivat tanssineet jo ennen vuotta 1968, jolloin jive-nimi otettiin ballroom-kilpatanssien viidenneksi lattareitanssiksi liitetyn tanssin nimeksi. Hän ei tunne tarkkaan, kuinka kauan lattari-jivea oli kehitelty Englannissa ennen tuota virallistamisvuotta tai missä vaiheessa lattarityylinen jive alkoi erkaantua swing-tyylisestä jivesta. Suomessa eriäminen lavoilla tapahtui Timon mielestä 60-luvun puolivälin ja 80-luvun alun välissä. Tarkemmin hän ei osaa sanoa, koska ei ole nähnyt tuolta väliltä filmiklippejä seurataansimuotoisesta jivesta. Joka tapauksessa hänen ymmärtääkseen kädenalitanseilla oli niin pieni asema lavolla tuona aikana, että marginaalista on muutenkin vaikea vetää johtopäätöksiä tyyli-suuntien liikkeistä. Pikemminkin kysymyksessä ovat olleet yksilöt ja heidän taustansa.

Timo ei tiedä, millaista jivea nuo vanhat gurut opettivat, koska hänellä on kokemusta vain nuoremista kilpatanssitaustaisista opettajista, jotka opettivat tietysti lattari-jivea, eli ballroomia. Vanhemmat gurut ("Blunkka" eli Blomqvist, Niemelä, Niemiset, Hartwigit,...) olivat tanssinopettajia ja opettivat pääosin alkeisporukkaa, joten kovin teknisiä lattareivivahteita ei varmaan opetettu. Jiven nimen "kaappaaminen" lattareiversioon ja swing-muotoisen jiven harrastajien hiipuminen 60-luvulla aiheuttivat ilmeisesti sen, että koska jive jatkoi vahvimmin ballroom-puolella Suomessa, niin de facto jiveksi ymmärretty tanssi siirtyi lattareityyliin yhdistetyksi. Ehkä vanhatkin gurut "päivittivät" jive-opetustaan lattareityylillä.

Timo kuvailee oleellisimmaksi eroksi swing- ja lattareityyliä välillä olevan "kuminauha" ja sen mukana taka-askelen asema. 1950–1960-lukujen swing-tyylissä filmiklippien mukaan tanssi perustuu enemmän suoraviivaiseen liikkeeseen eli kuminauhaan. Nainen ei sen vuoksi juurikaan ota

taka-askelta. Tanssi on ollut silloin nykytermeillä lähinnä boogie-woogia. Staattisemmassa lattari-tyylissä on ollut taka-askel, jota käytetään myös ballroomissa, eli nykytermeillä tuo laji on jive. Tuolloin 80-luvulla (lattarin tuntevat) opettajat puhuivatkin "lavajivesta". Se taas sotkeutui fuskukeskusteluun, kun osa tanssikouluista opetti fuskua nimellä lavajive, koska fusku-nimi ei ollut vakiintunut. Lavoilla kävijät itse käyttivät Timon kokemusten mukaan tanssista nimeä jive, koska eivät juurikaan olleet tekemisissä ballroomin kanssa.

Timon mukaan monet tanssijat ovat saattaneet aikoinaan käydä tanssikoulussa esimerkiksi yhden alkeiskurssin. Aikoinaan ne olivat jopa pakollisia kaikille koululaisille koulujen hiihtolomien aikana. Heidän tanssitaitonsa perusteella he eivät olleet käyneet kaikkia kursseja ja lähteneet vasta sitten lavalle, vaan he olivat ehkä yhden kurssin jälkeen lähteneet lavalle ja sitten ehkä todenneet, etteivät tarvitse enempää kursseja. Kenties osa tanssijoista on oppinut tanssia kotona ja kavereilta ja tytöt tietysti vain menemällä lavalle. Single time swing -tapaista tanssia on ollut tanssinopettajien koulutuksessa 1920–1930-luvulta lähtien, ja varmaan Suomessakin ties kuinka kauan, mutta onko sitä pidetty enempi oikean jiven harjoitustanssina. "Blunkan" eli Åke Blomqvistin rock-jive, jota hän on opettanut iän kaiken, oli varsinkin harjoitustanssi, koska ei kukaan tanssinut sitä liveinä. Siitä Timolle tulee sellainen idea, että olisiko fusku voinut olla samassa asemassa ensin tanssikouluissa.

1990-luvun kädenalitanssien eli swing-tanssien ja lattarien (eli latinalaistanssien) vahvistumisen aallossa oli myös fusku ja sitä alettiin myös selkeämmin opettamaankin sillä nimellä. Fuskun kilpailut alkoivat seuratanssin puolella 1990-luvun puolivälissä ja STULissa 2000-luvulla. Kilpailussa menestynyt tyyli vaikutti lajin opetukseen. Samalla syntyi tarve luoda säännöt kilpailuihin ja tanssikoulujen lajioppaisiin, kuten vakioissa ja lattareissa, jotta lajipuhtaus saadaan säilymään. Säännöt liittyivät myös nimikeskusteluun, koska oli jotenkin määriteltävä, millainen on milläkin nimellä kutsuttava tanssi. Säännöt kahlitsevat kuitenkin tanssia siten, että jos ne ovat liian tiukat, ne voivat rajata pois tyylejä (esimerkiksi "luomufusku"), joita on aina kutsuttu fuskuksi. Samoin kilpailuissa ei Timon mielestä ole hyvä, jos säännöt estävät kilpailijaa tanssimasta hänestä paremmin soivaan musiikkiin sopivalla tavalla. Sääntökeskustelu keskittyi enimmäkseen askellukseen: kuinka paljon on painoa ja millä askeleella. Lisäksi oli määriteltävä perusaskel. Perusaskeleen määrittelemisen puolestaan vaikutti tanssiin siten, että sitä oletettiin myös pitävän tehdä, sillä ennen viejä ei ehkä juuri tehnyt mitään tietyn muotoista askellusta, tai ainakaan polkenut askelia, vaan enemmänkin piti vain sykkeen ja saattoi vain seistä kahdella jalalla. Isona osana sääntökeskustelua olivat myös välimuotoihin liittyvät asiat, kuten se, mihin tap-askeleet ja double time kuuluvat – ovatko ne jivea, fuskua vai

väliviivatanssia. Blomqvist on aikoinaan myös opettanut tap-askeleita, joten sekini tyyli on ollut ole-massa eli ei ollut uusi keksintö.

Timo kuvailee 1990-luvun lavatanssien fuskua seuraavasti:

Silloin näytti enemmän samalta, koska luomutanssijat tanssivat samoissa piireissä ja oppi-vat toisiltaan, jolloin tanssi oli enemmän samannäköistä. Nykyään opetetaan eri tanssikou-luissa sen ”opettajan näköistä” ja toisaalta kilpailutoiminta on vaikuttanut myös. Mutta ei se staili, mitä silloin menttiin, ole hävinnyt eli ei se niin erilainen kuin nykyään ole. Jousto oli samantyylinen kuin foksissa. Eli parittomissa ylös ja parillisilla alas, mutta ei niin terävää tai alleviivaavaa kuin nykyään joissakin tanssikouluissa. Foksia soitettiin suhteessa enemmän, kun oli vähemmän lajeja. Jiveahan ei soiteta vielääkään, melkein jopa vähemmän kuin en-nen. Mutta sitä rokketirollia kyllä soitettiin ja soitetaan, että miten siihen mennessä huomioi-tiin joustoja? Ei silloin musiikintulkinnasta puhuttu sanallakaan mitään. Ei koko sanaa tun-nettu silloin. Ei siihen kiinnitetty sillein huomiota, miten menee musiikkiin.

Timo ei osaa sanoa, vaikuttiko fuskun muuttumiseen enemmän tai vähemmän yhdennäköiseksi STULin kilpailuissa säännöt vai se, että kilpailussa pärjänneet parit tulivat lähinnä yhdestä tanssi-koulusta, jossa joko määriteltiin tarkasti, millaista laji on, tai sitten opettajien oma tai valitsema tyyli tuli muuten niin vallitsevaksi. Tänä päivänäkin fusku on hänestä vähän surullisen näköistä siinä mielessä, että se on köyhää variointia entisestä ja näyttää, että kaikki tanssii samalla tyyllillä. Per-soonallisuudella oli suurempi rooli aikaisemmin, jolloin näkyi enemmän erilaisia tyylejä, jotka joh-tuivat siitä persoonasta. Tämä kilpailuissa voitokas tyyli tuntui tekemällä tehdyllä, koska ennen si-ten ei ollut tanssinut kukaan ja sitten yhtäkkiä sillä tanssivat kaikki. Lisäksi tyyli oli aika yksipuolisesti musiikkiin menevää, mikä oli huono lajin kannalta, vaikkei tietenkin kilpailullisesti, jos juuri sellaista musiikkia soitetaan. Kilpailuissa musiikki oli alkuaikana nopeaa ja hyvin kapealta nopeusalueelta, samoin kuin esimerkiksi lindy hopin Euroopan kilpailuissa, mikä myös osaltaan tekee tanssimisen tylsäksi, mutta se on korjaantunut myöhemmin hieman. Timo haluaisikin, että kukin laji olisi tyyllili-sesti aika leveä, jotta sillä voidaan tanssia isoon osaan musiikkia, jottei lajia tarvitse aina vaihtaa musiikin vähän muuttuessa. Tietenkin kilpailuiden arvostelua helpottaa tarkemmat lajin määri-tykset, mutta leveämmät säännöt tekisivät kaikesta kilpatanssista mielenkiintoisemman seurata. To-sin, jos voittaminen on makuasioiden myötä enemmän arpapeliä, niin laji ei kelpaa olympialaisiin.

Timo oli vaikuttamassa fuskun kehittymiseen aika paljon siinä mielessä, että hänen pitämässään ohjaajakoulutuksessa oli ohjaajia ympäri maata, eikä siellä voinut tietenkään olla tarjoamatta omaa sekä valittua tyyliä, jota hän yritti kuitenkin pitää aika leveänä. Hän oli myös tuomarina kilpailuissa ja tietenkin itse valmensi paljon 1990-luvun puolivälistä alkaen. Aikaisemmin Timon merkitys on

ollut maantieteellisesti isompi, koska silloin oli ”valtakunnallisia valmentajia”, jotka kiersivät maakunnissa, todella vähän. Hän myös opetti enemmän jatko- ja konkaritasoa vaikuttaen siihen, miten pidemmällä olleet tanssijat menivät eteenpäin. Timo ei muista itse kilpailleensa koskaan fuskussa.

Karita Ala-Savikota

Karita Ala-Savikota on tanssinut 1970–1980-luvun vaihteesta asti lavatansseissa. Hän muutti 1983 Padasjoelta Tampereen seudulle päästäkseen Spiraliin kilpatanssikurssille opettelemaan jivea, kun siihen asti oli tanssinut vain perustansseja. Karita kävi paljon Tampereen ympäristön lavoilla, joille tuli myös useita helsinkiläisiä tanssijoita, joiden mielestä Helsingissä ei ollut hyviä tansseja. Helsinkiläisten tanssityylissä ei ollut suurta eroa muiden tanssimiseen. Karita tanssi (kilpaili) Timo Arstilan kanssa rokkia ja muutti vuonna 1992 Helsinkiin, jossa he pitivät paljon kaiken näköisiä rock 'n' swing -kursseja. Syksyllä 1993 oli Cometsin swing-tanssien näytelmällinen esittely, missä tanssittiin kaikkia swing-lajeja, ja siitä alkoi mm boogie-woogien levittäminen Suomessa.

Karita kertoo, että 1980-luvun alkupuolella vain tanssittiin, koska ei ollut kursseja tai muuta vastaavaa opetustarjontaa, jota nykyään on. Hän kuvailee fuskun olleen silloin paljon löysempää ja laiskempaa eikä sitä ei ollut määritelty mitenkään. Joustosta ei puhuttu ollenkaan, vaan fusku oli laiskaa jalkojen vähäistä siirtelyä, jossa miehet olivat ehkä vielä laiskempia, kun he olivat enemmän paikallaan. Karitan mukaan silloin puhuttiin, että lintsataan jive-askel eli otetaan rock-askel ja laiskat sivuaskleet ja siten nimi tuli juuri siitä, että fuskataan jivessa eikä oteta chasse-askeleita. Fuskun kuviotkin olivat jiven pohjalta. Fuskusta käytettiin Karitan mukaan myös muita nimiä, kuten lavajivea. Hän itse puhui silloin, että ”mennään jivea”, kun tarkoitti ylipäätään kädentalitanssia. Musiikin suhteen lavalla ei silloin myöskään niin ajateltu, mikä laji paremmin sopii, vaan tanssittiin fuskuakin kaikkeen mihin pystyi. Aktiivisesti lavatanssia harrastaneiden silmissä oli Åken alkeisopilaiden lavalla tanssima muoto hieman huvittavan näköistä ja he antoivat sille nimeksi ”Blunkan rokki”. Karita kuvailee tuota tanssia seuraavasti: ”Se oli aika yksinkertaista. Parit tanssivat yleensä vain vierellä taaplatan edestakaisin. Rock-askel, hidas eteen ja hidas takas.”

Karita muistelee, että 1990-luvun puolella, kun Arstilakin tuli mukaan kuvioihin, ruvettiin tekemään sääntöjä, miten fuskua tanssitaan. Kun fusku tuli kilpailulajiksi rock 'n' swing -kisoihin, sille piti olla säännöt. Askelluksesta tuli paljon tehokkaampaa, koska jalkoja piti vähän nostella eikä vaan laahustella. Karita oli jo kyllästynyt koko fuskuun, mutta kun siinä alettiin tekemäänkin jotain askellusta pelkän laiskottelun sijaan, se alkoi taas kiinnostaa enemmän.

Karita kuvailee, että he opettivat heidän opetustoimintansa alkuaikoina paljon ”väärin”, koska he eivät itsekään osanneet, mutta intoa riitti. Silloin hänellä oli monia käsityksiä, esimerkiksi käsiotteet, joiden hän nyt ajattelee olleen ”päin honkia”. Silloin ajateltiin, että kädellä viedään, minkä Karita nyt torppaa kokonaan. Hän muistaa vielä, kuinka kovakätisiä ihmisiä silloin oli, verrattuna sellaiseen rentouteen, jota on nyt paljon. 1990-luvun lopulla ovat argentiinalaisen tangon vartalovientiotpit vaikuttaneet paljon viemiseen kehittymiseen myös muissa lajeissa, koska tangossa niistä puhuttiin paljon, eikä swing-lajeissa niistä ollut edes kuultu.

Clara Blomqvist

Clara Blomqvist on diplomitanssinopettaja Åke Blomqvistin tytär ja on siten luonnollisesti jo nuoresta asti tanssinut ja ollut mukana isänsä tanssikoulun toiminnassa. Hän aloitti itse opettamisen 15-vuotiaana (vuonna 1998) tanssikoulun alkeiskursseilla lähinnä Lahdessa, jossa heidän koululaan oli myös toimipiste. Clara on opiskellut Ranskassa, Pariisissa ja Etelä-Ranskassa, muutamien kuukausien pätkiä arvostetuissa tanssikouluissa opettamista ja on suorittanut diplomitanssinopettajatutkinnon.

Clara kertoo, ettei fusku ole mitenkään suomalainen tanssi, vaikka sillä on suomalainen nimi, vaan sitä tanssitaan ympäri maailman, mutta eri nimillä. Tanssien nimet eivät ole vieläkään ilmeisesti kaikille tuttuja, sillä Clara kuvailee tanssikoulun oppilaiden tarkoittavan usein jivesta puhumalla kaikkia kädenalitantsseja. Åken opettamassa easy-jivessa on ollut swingille tyypillinen jousto ja siinä on alkeiskurssilla lähdetty tanssimaan parin viereltä (kainalosta, ei vastakkain), koska se on ollut opetuksellisesti helpompi. Vasta jatkokurssilla on opetettu tanssiminen vastakkain perustanssiotteesta. Moni oppilas on käynyt vain alkeiskurssin, joten he ovat oppineet vain tanssimaan vierekkäin.

Clara kertoo kilpafuskussa ja tanssilavojen fuskussa olevan hyvin erilainen jousto. Hän itse opettaa rennosti alaspäin olevaa joustoa ja moni tanssikoulu haluaisi viedä lajia siihen suuntaan. Eräässä lavatanssin SM-kilpailussa tuomarit olivat palaverissaan sopineet diskaavansa kaikki ylöspäin tanssivat, mutta kilpailuissa kaikki parit tanssivat niin, joten heidän piti muuttaa arvostelukriteerinsä. Yläbouncella ei yleensä tanssita lavalla, mutta jostain syystä sitä valmennetaan kilpailuihin korostamalla liikaa ylöspäin menoa, vaikka tuomaritkaan eivät sitä arvosta. Kisaajathan eivät kuitenkaan tiedä tuomareiden arvostelukriteereitä. Alabouncessakin tullaan välissä ylös, mutta siinä halutaan enemmän sitä rentoa alaspäin menemistä. Lavatanssikilpailuissa ei ole varsinaisesti lajikohtaisia

sääntöjä, joten se on eri laji kuin STULin. Clara muistelee noin vuonna 2010 olleen jossain kilpailusäännössä ”kantapään pitää välillä käydä rock-askeleella lattiassa”, mikä oli ristiriidassa aikaisempiin oppeihin, ettei rock-askeleella koskaan saa kantapää koskea lattiaan.

Joustoja opetetaan Claran mukaan nykyään enemmän, koska pidetään esimerkiksi kolmen tunnin tanssikursseja, joissa täytetään aikaa varioimalla perusaskelta joustoilla. Myös musiikintulkinta on tullut lavatanssiin mukaan paljon vahvemmin viimeisen 20 vuoden aikana. Ihmiset harrastavat nykyään enemmän, käyvät tunneilla ja kurssituttavat itseään korkeammalle, jolloin opetukseen tarvitaan haastetta ja vaihtelua muutakin kuin kuvioilla. 30 vuotta sitten kilpatanssissa opetettiin tekniikkaa ja lavatanssissa opetettiin vain askeleet ja kuviot ilman minkäänlaista tekniikkaa. Nykyään on myös lavatanssin opetuksen teknisyys alkanut lisääntymään, koska ihmiset haluavat kurssittaa itseään pidemmälle ja pidemmälle. Fuskussa, kuten muissakin lajeissa, on havaittavissa kausia, minkälaisia kuvioita tehdään. Kun opettajat huomaavat, että joku kuvio yleistyy, niin he kaikki pyrkivät opettamaan sen saman kuvion ja käyttävät sitä noin vuoden. Sillä aikaa toiset vanhat kuviot unohtuvat oppilailta ja ne voidaan tuoda taas uusina kuvioina takaisin opetukseen. Tämän vuoksi seuraajilla on tylsempää tanssia, kun viejillä ei ole persoonallisia juttuja, vaan kaikki tekevät samaa.

Käsiotteista ja viemisestä kysyttäessä Clara kertoi, että vielä 1990-luvulla on ollut tyylinä ”mies vie”. Vienti on ollut aika voimakastakin ja tarvittaessa viejä on jopa pakottanut naisen oikeaan suuntaan. 2000-luvulta alkaen on seuraaja huomioitu paremmin. Otteet eivät ole enää vahvoja ja vetäviä, vaan pyritään hyvin pehmeään otteeseen eli vasteita on pienennetty tosi paljon. West coast swing on, monien tanssijoiden vähintään sitä kokeiltua, tuonut näitä elementtejä paljon fuskuun. Claran mukaan meillä on yleensä lavoilla ja kursseilla todella paljon hyviä naisia ja kohtalaisen heikkoja miehiä, joten naisillekin yritetään antaa kursseilla jotain erityistä, kuten että nainen saa laittaa jonkun pienen koristeen tanssiin mukaan – fuskuunkin.

Ihmisille, jotka kävivät lavalla 20–30 vuotta sitten, riitti se, että he osasivat tanssia foksia ja valsia ja ehkä jenkkää ja humppaa. Kun he erottuaan tai leskeydyttyään menevät tanssilavalle ja huomaavat, etteivät pärjääkään vanhalla tanssitaidolla siellä enää, he joutuvat tulemaan uudestaan tanssikouluun. He puhuvat aina, että kun on tullut nämä kädenalitanssit. Eli niitä ei tosiaan ole silloin 20–30 vuotta sitten juurikaan ollut lavatansseissa. Yleensä Etelä-Suomeen tulee ensimmäisenä kaikki uudet tanssit, myös lattari- että swing-tanssit. Sieltä ne sitten leviävät pohjoisempaan, jossa ne leviävät isoilta lavoilta pienemmille lavoille. Helsingissä oltiin kiinnostuneita enemmän

buggista kuin fuskusta verrattuna Lahden ja Tampereen kouluihin. Helsingissä tanssijat myös haluavat oppia nopeammin pintaraapaisun, kun muualla ollaan kiinnostuneita käymään pidempään tunneilla. Siksi Clara on Helsingissä joutunut joskus opettamaan fuskua piilotettuna foksitunnin sekaan mausteeksi.

1990-luvulla meni tanssikoulutoiminta alas laman myötä. Lavatansseissa kyllä käytiin, mutta kursseilla ei niinkään. Kun Lauantaitanssit lopetettiin televisiossa 1986, niin jatkui vielä 5 vuotta, että ihmiset kävivät tansseissa, mutta sitten alkoi voimakas lasku, kunnes 2005 aikoihin alkoi taas selkeä nousu. Lauantaitansseihin osallistujat olivat Åken Suomea ympäri kiertäessä henkilökohtaisesti kutsumia. Ohjelma oli tarkoitettu koko kansalle eli sieltä ei saanut yksittäinen superhyvä tanssija erottua liikaa massasta. Nykyään puhutaan, etteivät ihmiset halua mennä tansseihin, kun porukka tanssii liian hyvin. Tässä tv-ohjelmassa pidettiin siitä huolta, ettei kukaan tanssinut liian hyvin, vaan kaikki tanssivat hillitysti. Toki oli niissä myös paljon Åken tanssikursseilta oppilaita. Musiikki on ollut niissä monipuolista – vaikka on tanssittu pääasiassa foksia, niin on ollut myös sambaa, tangoa ja muitakin.

Kari Nordström

Kari Nordström kertoo aloittaneensa tanssimisen vuonna 1982, jolloin heti ”mopo karkas kädestä” ja hän kävi jopa opettelemassa yhdellä tanssinopettajalla kilpatanssi-jivea. Siihen aikaan tanssin opetusta oli lähinnä vain kilpatanssikouluissa.

Karin mukaan fuskua kutsuttiin lintsaukseksi 1980-luvulla. Siinä lintsattiin chasse-askeleissa, jolla helpotettiin oppimiskynnystä ja päästiin foksen tunnelmaan, mutta muuten oli samat viennit kuin jivessa. Siinä oli monta tyyliä, mutta ei ollut samanlaista joustoa, eikä jokaisella vähän omanlaisia potkuja ja kickballchangejä kuin tänä päivänä. Kari sanoo fuskussa olevan tärkeää vartalon käyttö - painon siirto ja vaihto. Siinä ei saisi viedä kädellä eikä nostaa kättä niin korkealle pyörittäessä.

Mikko Hartwig

Mikko Hartwig on 92-vuotias tanssinopettaja, joka on aloittanut tanssin vuonna 1940 tai 1939 eli 12-vuotiaana. Hän meni naimisiin 1952 Vilma Leinon kanssa, jolla oli Åke Blomqvistin kanssa tans-

sikoulu. Mikko oli 1957 Moskovan ensimmäisissä kisoissa. Hän on suorittanut diplomin Englannissa 1960-luvulla, ollut tuomarina kilpailuissa, valmentanut Terphicoressa ja Venäjällä sekä ollut perustamassa Tanssiklubi Staria 1968.

1940 tanssittiin jivea eri muodoissa ja swingiä. 1950-luvulla oli Helsingissä tansseja joka ilta ja niissä oli isot orkesterit soittamassa. Mikko kertoo fuskun olevan hidasta jivea, jolla tulkitaan swengaavaa, hidasta musiikkia. Sen tanssimista Mikko kuvailee näin: ”Tehtiin kaikennäköisiä kädenvaihtoja, kädet selän takaa, american spin... Ei meillä kuvioita ollut mitenkään niin erikoisesti, me vaan tanssittiin tulkitsemalla musiikkia”. Hidas jive tanssittiin kuitenkin chasse-askeleella korvaamatta sitä yhdellä hitaalla askeleella eli siinä oli musiikin ja askelien tempo vaan hitaampi normaaliin jiveen verrattuna. Myöhemmin Mikko kuitenkin kuvaili myös fuskun hitaita askelia. Mikko ei puhuisi askelista vaan vartalon liikkeestä. Hän ei itse esimerkiksi ota askeleita paljon, vaan vartalo tanssii. Musiikin tulkinnasta riippuu, miten vartalo liikkuu.

Aatos Widell

Aatos Widell on yli 90-vuotias jiven tanssija. Aatos osti vuosi sitten tietokoneen ja liittyi facebookiin, jossa hän liittyi erilaisiin tanssiaiheisiin ryhmiin, kuten Kilpatanssijat ja Rock'n'swing Finland, josta minäkin hänet löysin.

Aatos kertoo menneensä vuonna 1955 rippikoulun jälkeen Åke Blomqvistin tanssikouluun, kuten kaikki muutkin nuoret. Muita tanssikouluja Helsingissä olivat tuohon aikaan Nieminen, Vuorisola, Hartwig ja Terphicore. Kaikki halusivat mennä tanssimaan. Jotkut eivät käyneet muuta kuin alkeiskurssin, että osasivat tangoa tai valssia vähän vääntää, ja lopettivat siihen. Jotkut innostuivat tanssimaan kaikkia muitakin tansseja, kuten rumbaa ja cha-cha-chata. Aatos on tuolloin tanssinut myös esimerkiksi charlestonia. Jive oli niin kiva tanssi, että hän jäi sinne moneksi vuodeksi. Siihen aikaan oli paljon ”jiveaajia” ja kilpailuita. Aatos kertoo olleensa tavallaan Åke Blomqvistilla töissäkin, sillä hän järjesti ja huolehti heille keikkoja ja esiintymisiä, kuten ruotsalaisen teatterin Carmenissa 3 kuukautta tanssimassa (ehkä keväällä 1956). Myöhemmin perustivat jive-porukalla oman tanssiseurauksen, Helsingin tanssiklubin, koska Blomqvist alkoi pyytämään maksua harjoittelemisesta. He kävivät opettamassa ravintoloissa, esimerkiksi Kasatsok-tanssia, 1960-luvulla.

Siihen aikaan ei ollut fuskua, vaan tanssittiin jivea ja rokkia samoilla askelilla, mutta rokki oli akrobatiaa, johon treenattiin heittoja kuten varmaan nykyisinkin. Rokkin harrastajat olivatkin silloin melkein kaikki urheilijoita. Aatos oli Suomen parhaita nyrkkeilijöitä ja hänellä oli hyvä jalkatyö (olisiko tanssista ollut siihen myös apua), mutta hän jätti lopulta nyrkkeilyn, koska tanssi oli mukavampaa. Lisäksi kaksi tai kolme tanssijaa oli Suomen parhaimmista judossa. Heillä oli hyvä fysiikka, koska rokki vaati valtavasti voimaa, kun paria pyöriteltiin ympäri. He treenasivat tosissaan sitä rokkia, sekä urheilua muutenkin.

Aatos kertoo, ettei jive ollut silloin nykyisen kilpatanssi jiven tapaista – nykyisin siinä potkitaan kauheasti. Vanhat jive-videot ovat Aatoksen mukaan todella huonosti tehtyjä. Jokin uutiskatsauskin oli minuutin tai puolen väläys, jonka joku tanssista ymmärtämätön amatööri kävi kuvaamassa. Esimerkiksi Ylen Elävässä arkistossa olevassa Tanska–Suomi-maaottelun videossa oli Tanskasta tullut hyvää musiikkia soittanut bändi, mutta he ymppäsivät siihen ihan muuta musiikkia, jolloin musiikki ei stemmanut ollenkaan tanssin kanssa. Lopputulos ei ollut ollenkaan sellaista, mitä se oli alun perin ollut. Siitä oli lähtenyt fiilinki. Jive-opetuksessa Aatos karsi oppilailta neljään menevän tanssin pois. Arvelin, olisiko tämä tanssi voinut olla Blomqvistin easy-jive, mutta Aatoksen mukaan sitä ei ollut vielä 1950-luvulla – oli vain yhtä jivea. Aatos on tanssinut myös paljon jivea esimerkiksi Aira Samulinin kanssa 1950- ja 1960-luvuilla. Aira oli pyytänyt aina välillä Tanssiklubi Starin harjoituksissa, että ”tanssitaan välillä jivea”, jota tanssiessa heille tuli kevyempi olo. Aatos muistelee, että jivea ja rokkia tanssittiin etupäässä Etelä-Suomessa – Helsingin lisäksi ainakin Riihimäellä ja Kouvolassa. 1960-luvulla oli Oulun Telemarkista Raukovaarat ja Talvitiet. Lindy hopin, jitterbugin ja boogie-woogien eroista puhuttaessa Aatos kertoo, etteivät ne nyt niin paljoa eroa - niissä on vaan erilaisia vuoroja ja pysähdellään eri tavalla. Aatos on myös ollut Linnanmäellä tuomarina rock 'n' swing -kilpailussa. Mallia tanssiin he ottivat amerikkalaisista, ruotsalaisista ja tietysti tanskalaisten ollessa Helsingissä saivat niistä osviittaa, sillä he olivat suomalaisia edellä.

Muutaman vuoden päästä Aatos meni armeijaan ja tanssihommat jäivät, kunnes vuonna 1968 kadulla tuli vastaan tanssinopettaja Holmen, joka kertoi Tanssiklubi Star ry:n olevan perustettu ja pyysi sinne kirjoille. Siellä Aatos alkoi tanssimaan vakio- ja latinalaistansseja. Sama vuonna perustettiin myös valtakunnan tanssiliitto. Jive kuului jo tuolloin latinalaistansseihin.

Lavatansseissa Aatos ei ole käynyt lukuun ottamatta heti tanssiharrastuksen alkua, kun meni ”liikkoja käyttämään” lavalle. Kyllä he kävivät nuorina ”Kulttiksellä” (Kulttuuritalo), yleisissä tansseissa

ja Linnanmäellä, mutta heillä oli oma porukka, eivätkä tanssineet muiden kanssa. Yleisissä tanssi-paikoissa he tanssivat jivea aina rauhallisesti, eikä kukaan alkanut esittämään mitään, heittelemään ketään tai innostunut liikaa. He ottivat nuo tanssit treenin kannalta ja oli kiva, kun siellä oli kaikki tuttavat. Tansseissa he myös oppivat tuntemaan orkesterit ja sitten kulkivat esimerkiksi Onni Gideonin kanssa aika paljon esiintymässä lähiseudun juhlissa ja vastaavissa. Joskus he myös opettivat jotain tanssia noilla keikoilla.

4.2 Tampere – Kuopio – Joensuu

Pirjo ja Tommi Koivula

Pirjo Koivula on lapsena aloittanut tanssimisen 5-vuotiaana kansantansseilla, josta jatkoi lavatansseihin ja edelleen kilpatansseihin sekä vakio- että latinalaistansseihin. Boogie-woogiessa hän on kilpaillut monia vuosia ja tanssinut rock 'n' swing -lajeja muutenkin hyvin laajasti. Pirjo aloitti tanssin opettamisen ja valmentamisen vuonna 1991. Tommi Koivula tanssi lapsena lavatansseja ja 1985 tai 1986 alkaen kilpatansseja (vakio- ja latinalaistanssit). Välissä hänellä oli muutama vuosi tanssimatta, mutta sitten jatkoi taas. Rock 'n' swing -tansseja Tommi on tanssinut vuodesta 1995 alkaen, jolloin hän aloitti boogie-woogien. Ammattilaisiksi he siirtyivät 2005.

Tommi muistaa, että fuskua tanssittiin ja opetettiin Tampereella tuolla nimellä 1980-luvun lopulta. Hän opetti myös itse fuskua hieman jo 1990-luvun alkupuolella. Pirjo puolestaan muistaa törmänneessä fuskun ensi kerran 1980–1990-luvun vaihteessa Etelä-Suomen lavoilla ja alkoi itse opettaa fuskua Kuopion Jatsareissa 1992 tai 1993 oman vakio- ja latinalaistanssiparinsa kanssa ja Tommin kanssa 1995 alkaen Keski-Suomessa ja vuodesta 1997 Tampereella Swing Team ry:ssä.

Tommi muistelee, että fuskua on kutsuttu monilla eri nimillä, esimerkiksi lavajive, ja arvelee, ettei varmaan ole mitään tarkkaa yksittäistä vuotta, milloin laji on tullut. Lajia on tuskin myöskään opetettu samalla tapaa kuin opetetaan nyt. Se on koko ajan matkan varrella elänyt ja elää edelleen. Pirjo kuvailee fuskun olleen Kuopiossa alkuun hieman tap-jiven tapainen. Siinä työnnettiin vartalo aika lailla suorana hidas-askeleen ensimmäiselle iskulle (ei kylkijohtoisesti sivulle, kuten jivessa shapen saamiseksi) ja sitten toisella iskulla otettiin tap-askel viereen, joka oli eräänlainen polvien notkautus. Liike oli enemmän tasossa liikkumista kuin ylös työntämistä.

Tommi kertoo yhtenä vaikuttajana olleen Tampereella Spiralissa puoliammattilaisena toiminut henkilö, joka opetti kilpatansseja ja niistä olevia lavatanssiversioita. Hän tiesi eniten ja oli innostunut fuskusta. Pirjo puolestaan on Kuopion aikanaan hakenut vaikutteita etelän lavoilta, joilla alkoi vuosina 1993–1994 näkymään ”ihmeellisiä venkutuksia”, jotka selvisivät boogie-woogieksi ja lindy hopiksi ja poikkesivat selkeästi siitä, mitä oli fuskuna tanssittu. Tommi kuvaileekin fuskun alkaneen vasta 1990-luvun puolivälin jälkeen erottumaan selkeämmin omaksi tanssikseen. Siihen asti se oli ollut enemmän tap-jiven tapaista – jivea ilman chasse-askelia. Boogie-woogiella ja lindy hopilla ei kuitenkaan Koivuloiden tietämän mukaan ollut roolia fuskun kehittämisessä, koska ne tulivat Suomeen vasta 1993 Herrängin leirillä käyneiden mukana. Tampereelle vuonna 1997 perustetussa Swing Team ry:ssä fusku oli alusta alkaen saman arvoinen laji muiden rock 'n' swing -lajien kanssa eli ”ei mikään jiven lavaversio” ja siellä oli fuskussa monta tasoryhmää ja useita opettajia. Siitä alkaen on fuskua kilpailtu rock 'n' swing -kisoissa ja lajin tekniikka on jalostunut ja kehittynyt systemaattisesti omanlaiseksensa.

Siihen, miltä fusku näytti missäkin, vaikutti paljon paikallinen opettaja ja hänen taustansa. Kilpatanssijat, tekniikkaa runsaasti harjoitelleina, ovat vaikuttaneet aika paljon siihen, miten lavatansseja tanssitaan. Usein opettajina oli alempien (E–C) luokkien aikuisena aloittaneita kilpatanssijoita, jotka toivat jivemaisuutta fuskuun. Alueellisia eroja oli varmasti paljonkin, kuten esimerkiksi Pirjo muistaa fuskun olleen Kuopiossa tosi erilaista tyyliään kuin jive. Ammattilaisilla oli erityisesti Åke Blomqvistin vaikutuksesta yksinoikeus opettamiseen eli kilpatanssijat (amatöörit) eivät saaneet opettaa tanssia. Tuo yksinoikeus murtui 1990-luvun puolivälissä ja pikkupaikkakunnilla, joihin Kuopioinkin voitiin laskea tuossa suhteessa, muutos tapahtui jo aikaisemmin. Siksi paikallisilla opettajilla ja heidän näkemyksillään on ollut suuri vaikutus.

Fuskun tekniikasta puhuttaessa Tommi sanoo, että heidän terminologiassansa ”fuskun jousto” ei ole jousto ollenkaan, vaan työntö ylös ja alas meno, jotka ovat verrattavissa valssin nousuun ja laskuun. Jos fuskussa on jokin jousto, niin se on nilkkojen käyttö tänä päivänä. Työntö on ollut fuskussa opetuksessa samanlaisena tekniikkana jo ainakin 1996–1997 Tampereella, vaikka silloin ei hahmotettu, mitä siinä tapahtuu ja puhuttiin joustosta. Kuopiossa on liike ollut aluksi enemmän sivusuunnassa eli tasossa liikkumista eikä pystysuuntaista. Suurimmat erot fuskun tyyliessä on nykyään siinä, miten suhtaudutaan tuohon työntöön tai ”joustoon” ja suurin ongelma on ollut se, ettei hahmoteta mistä siinä on kysymys – mikä on liikkeen moottori. Tommi kertoo myös usein puhuttavan, että fusku on Suomessa hyvin yleiseen 2-beat-pohjaiseen foksibusiikkiin, jossa iskut

ovat eri painoisia, syntynyt swing-tanssi, mikä selittää fuskun liikkeen foksimaisuuden ja erot Ruotsin swing-tanssikulttuuriin, jossa musiikkityylinä on enemmän ollut rock 'n' roll. Kilpailuissa oli noin kymmenisen vuotta sitten sellainen ilmiö, ettei tanssijat tanssineet fuskua, vaan esimerkiksi lindy hoppia ajoituksella HHNN (H = hidas, N = nopea). Lavatansseissa on kuitenkin ollut fuskussa melko yhtenevä tyyli ottaen huomioon, että hyvät tanssijat verrattuina huonompiin tanssijoihin eivät ole omia tyylejään, vaan heidän tanssinsa on hyvää tai ei niin hyvää tanssia.

Tommi kuvailee fuskun muuttuvan standardoimattomana lajina siten, että jokainen tekee siitä vähän oman näköisensä. Kilpailuissa tuomarit vaikuttavat arvostamalla jotain tyyliä, ja voittajien tyyliä kopioidaan (internetin myötä entistä enemmän) osin myös tiedostamattaan. Tällöin tuomarien vallinnan mukaan tyyli joko säilyy samana tai kehittyy, kun ilman kilpailuita se eläisi paljon vapaammin. Lavoilla taas kopioidaan ehkä tyyliä siltä, joka pääsee parhaiten tanssimaan tai on porukan mielestä paras tanssija, mutta niistä on monia mielipiteitä. Fuskulla on siis tyyppillinen kansantanssin kehityshistoria, jossa ei ole kirkasta punaista lankaa ja eri kaupungeissa on ollut eri tilanne. Laji ei siis ole syntynyt missään, vaan kehittynyt hitaassa haudutusprosessissa.

Juhani Tahvanainen

Juhani Tahvanainen on koulutukseltaan opettaja ja toiminut kouluhallinnossa virkamiehenä. Tanssia hän opettanut vuodesta 1973 alkaen ja ollut tanssiurheilija 1975 saakka (A–C-luokassa). Tanssin diplomiopettajan tutkinnon hän on suorittanut 2000-luvun alkupuolella.

Tahvanaisen ensimmäiset kokemukset fuskusta ovat ehkä 1970-luvun lopusta Kiteen tanssilavoilta. Siellä erityisopettajana toiminut Raimo tanssi eri tavalla kuin kukaan muu ja käytti siitä lajista nimeä lavajive. Siinä oli välillä vähän samanlaista vanhaa tyyliä, kuten tänä päivänä Norjan folkswingissä, eli double-tap mukana. Tanssi oli loivempaa (ei niin terävää) kuin tämän päivän fusku, eikä siinä esimerkiksi rokatessa juuri nostettu polvea, vaan jalka meni vaan taakse. Juhani otti itse Raimolta mallia ja he myös harjoittelivat lajia yhdessä. Juhani ei valitettavasti tiedä, mistä Raimo oli tuon tanssityylin oppinut. Fusku tuli nimenä Juhaniille vastaan vasta 1980-luvun lopulla. Tuolloin tuota lajia tanssittiin lähinnä rokkiin ja twistiin – ei juuri foksiin. Foksiin tanssiminen tullut aika paljon myöhemmin.

Juhani kuvailee tanssin eroa maantieteellisesti siten, että tanssi oli yksinkertaisempaa sekä kuvioiltaan että tekniikaltaan alueilla, missä ei ollut ”huippuopettajia tai tosi osaajia”. Tanssilavoilla sitä

kuitenkin tanssivat kaikki, jotka pikkuisenkin osasivat. Laji levisi pikkuhiljaa opetuksen ja kurssien myötä ympäri Suomen. Leviämistä on helpottanut myös jo 20 vuotta ollut SUSELin seuratanssi-ohjaajakoulutus, jonka kouluttamat ohjaajat ovat vieneet oppia eteenpäin kotipaikkakunnallensa. On ollut hyvin matala kynnyks lähteä seurojen tanssikurssille, kun siellä opettaa joku paikallinen ohjaaja, joka on periaatteessa kaveri tai muu tuttu, verrattuna entiseen, jolloin joku huippuopettaja kävi pitämässä kurssia. Fusku on ollut SUSEL-koulutuksesta alusta asti mukana ja Arstila oli vastuussa sen vetämisestä. Fuskun ohjaaminen on kehittynyt ja elänyt koulutuksen historian aikana. Koulutuksessa on tavoitteena opettaa tanssimaan sellaisella tavalla, kuin ihmiset tanssivat, jottei ohjaaja opeta eri tavalla ja saa oppilailta vastustusta ”ei tämä menekkään, niin kuin opetti”. Myös Joensuun tanssiviikko ollut jo 20 vuotta ja kulkenut aina viime vuosiin asti SUSELin ohjaajakoulutuksen kanssa yhdessä. STOLissa vaikutti auktoritäärisenä Åke Blomqvist, jolla oli oma tyyli ja joka piti myös kiinni siitä. Hän vastusti harrastajaseurojen opetusta, koska oli sitä mieltä, ettei niissä osata opettaa.

Juhanin mukaan fusku kehittyi samoin kuin muut tanssit eli matkimalla ja treenaamalla kisoissa voittaneiden tanssityyliä. Vaikka tanssiurheilun ja lavapuolen tyylit ovat lähentyneet toisiaan, suuntaus on kuitenkin tanssiurheilupuolen fuskuun, koska siellä on yleensä ammattiopettajat, kun usein lavapuolella on matalamman tason seuraohjaajia. Fuskuun on tullut lisää kuvioita alkuajoista. Myös jousto ja musiikintulkinta tullut fuskuun enemmän esille, kuten muihinkin tansseihin lavapuolella. Entisaikaan fuskussa oli vain tanssikuviot ja rytmi, eikä siinä esimerkiksi huomioitu fraaseja kuten tänä päivänä. Käsiotteetkin ovat vähän muuttuneet kilpatanssipuolelta tulleiden vasteiden myötä myös lavapuolella. Samoin rock-askeleen polven nostaminen on tullut kilpatanssipuolelta.

Juhani kertoo, että 1990-luvulla boogie-woogie ja lindy hop alkoivat kehittymään vauhdilla ja siinä yhteydessä alkoi myös fuskuun tulla kuvioita ja musiikintulkintaa mukaan. Juhanin mukaan Mikko Hartwig on Blunkan klubilla tanssinut Åken kanssa 1970-luvulla double time swingiä, joka oli ”heidän fusku” ja jota tanssittiin vain Helsingissä. Juhani epäilee Claran olevan sen verran nuorempi, ettei varmaan muista tuota lajia, kun se jäi heidän tanssikoulunsa ohjelmistosta pois, mikä on harmi, kun sitä ei moni Suomessa osannut opettaa. Laji oli vähän boogie-woogien tapainen, mutta askellus oli triple stepin sijaan double step eli tap, step, tap, step, kävely, kävely. Itselleni on tuo laji tullut vastaan Aaltosten opettamana double step boogien nimellä. Blunkan easy jiven Juhani kuvaa olleen neljällä askeleella vähän buggin tapainen. Vekariaksella kuulemma oli puolestaan fuskun korvikkeena hustle rock.

4.3 Fusku Pohjois-Suomessa

Sari ja Jari Aaltonen

Aaltokset ovat pitkään opettaneet seuratanseja Pohjois-Suomessa. Kaikkiaan on jo tanssikoulun 26. vuosi menossa, Torniossa opetus alkoi tammikuussa 1995 ja Rovaniemellä he aloittivat syyskuussa 1997, jolloin heti ensimmäisenä iltana toisena lajina oli lavajive eli nykyinen fusku. Jari on aloittanut tanssimisen kansantanssista Hämeessä noin 14–15-vuotiaana, jonka jälkeen hän innostui kilpatanssista ja hivenen myöhemmin lavatansseista. 1991 Jari tuli Ouluun opiskelemaan konservatorion kilpa- ja seuratanssilinjalle, jossa sivuttiin myös vähän seuratanseja, sen mitä opettajat tiesivät ja osasivat näyttää, mutta käytännössä opiskelu on ollut täysin kilpatanssia. 1992 Jari suoritti STOL-tutkinnon ja perusti tanssikoulun. Sari on opiskelleessaan Oulussa 1988 lähtenyt tanssikursseille Oulunsuun pirtille, jonka jälkeen käynyt kaikilla mahdollisilla tanssitunneilla Oulussa (kilpatanssin ja kilparockin alkeita ja Citydancella soolotunteja). Jatkotasoisia kursseja ei tuolloin Oulun alueella ollut juurikaan tarjolla paritanssista ja kilpatansseihin Sari ei halunnut lähteä. 1994 aloittivat Sari ja Jari yhdessä opettamisen ja heti oli ajatuksena tarjota myös jatkotason tunteja. Sari suoritti STOL-tutkinnon vuonna 2014, mutta pedagogiikka ja organisaatio ovat olleet Sarin osaamisalueita jo 1987 alkaneiden Oulun yliopisto-opiston opintojen myötä.

Fuskusta Aaltokset käyttivät tanssikoulun aivan ensimmäisenä opetusvuonna nimeä hustle, jonka jälkeen he kutsuivat sitä lavajiveksi vuosikausia – Pohjois-Suomessa vielä sen jälkeenkin, kun Arstila laajensi nimityksen koskemaan kaikkia lavoilla tanssittavia swing-tansseja. Alkuun ei Aaltosten tanssikoululla ollut kädenalitanseista kuin neljä lajia: lavajive, jive, lavarock (rock-askel, potku, potku – helpotettu kilparock) ja bugg.

Sari kertoo, että niin sanottu puolikasjousto, jonka Arstila on nimennyt kirkasoppiseksi joustoksi, eli tyyli, jossa tehdään ylös-alas-liikettä tosi vahvasti, oli se, mitä he opettivat perusversiona fuskusta alkeista lähtien. Jari tähdentää, että jouston valintaan vaikutti myös vahvasti silloin käytössä ollut musiikki. Aaltokset pitivät aikoinaan Etelä-Suomessa Jari Norkolan perustamalle Svengikingit-seuralle kurssia ja siellä käytettiin lajista jo nimeä fusku. Oppilaat eivät tehneet aluksi niin vahvasti ylös-alas-joustoa ja kun opetuksessa heitä pyydettiin tekemään niin pari biisiä, olivat kurssilaiset aivan hapoilla. Silloin Sari oli sanonut: ”Ymmärrättekö nyt, miksi me emme kutsu tätä fuskuksi? Tässä ei todellakaan fuskailta, vaan vedetään täysillä”. Siksi pohjoisessa kutsuttiin lajia monta vuotta etelää pidempään lavajiveksi.

1993 vuonna oli Oulun alueella kolme henkilöä, jotka tanssivat fuskua (siis HHNN-rytmitystä). Sari liittäisi pikkaisen Lissunkin (Liisa Kontturi-Paasikko) fuskun alkuun Oulussa, vaikka häneltä opitussa tyyliä käytettiin vahvasti lantiota, mikä on vähäsen kilpatanssijoiden tyyli. Sitten on vaan lähdetty tanssimaan ja laittamaan kaikki jiven kuviot, kuten italialaiset, siihen mukaan. Myös Timo Arstilalla ollut vahva vaikutus. Samoin lentävä parinvaihto on tullut Herrängistä hänen mukanaan Cometsiin ja sieltä edelleen Aaltosille heidän käydessä tosi aktiivisesti 1995–1996 boogie-woogie-leireillä. Tuohon aikaan olivat boogie-woogie, rock 'n' roll ja lindy hop kovassa nosteessa Cometsin ja Koivuloiden toimesta. Aaltosten käsityksen mukaan fusku on enemmän tullut easy-jivesta kuin foksista, eli vain jätetty askelia pois. Oulun seudun lavatansseihin kädenalitatssit tulivat 1990-luvun alkupuolella lähinnä esimerkiksi Telemarkissa kilpatanssin alkeita tanssineiden kautta. Blomqvist on pitänyt Seinäjoen tangomarkkinoilla tanssikursseja, joissa on saattanut olla joskus myös easy jive, vaikka lähinnä vain muistetaan varsinainen jive, joista on voinut myös tulla vaikutteita pohjoisempaankin. Rock-jive (tanssi, joka oli rytmitykseltään pelkkiä nopeita askelia) on ollut Aaltosten tanssikoulun alkuvuosina (1990-luvun puolivälissä) vetonaula- tai sisäänostolaji sekä lavajiveen (fuskun) että buggiin. Tuona aikana ainakin Pohjois-Suomessa easy-jive tuli siitä, että helpotettiin jivea aloittelijoille muuttamalla chasse-askleet yhdeksi hitaaksi askeleeksi.

Jatkotason tuntien pitäminen takasi myös sen, että oli pakko koko ajan keksiä ja kehittää uutta lajeihin, jotta oli annettavaa oppilaille. Kun jatkotasolla alkoi olla paljon oppilaita, perustettiin konkuritaso. Tämä käytäntö levisi hiljalleen heiltä muualle Suomen seurataanssikäntään. Toisaalta kädenalitatsseissa, erityisesti cha-cha-chassa ja osin myös sambassa, tunneilla oli alkuun ongelmana se, että tunteja oli niin harvoin eikä niiden musiikkia juuri tansseissa soitettu, joten opetus piti aina aloittaa lähes alusta eikä lajissa päästy etenemään.

Sari kertoo, että samaan aikaan fuskun suosion nousun kanssa alkoi kaksi muuta ilmiötä: Hannu Nyssösen järjestämä lavatanssikilpailu vuonna 1995 (Tango cup – hymyn tangopari) ja SUSELin lavatanssi-cup, jossa oli alkuun vuodessa neljä kilpailua – tango, humppa, valssi ja foksi. Sarin mukaan nämä samaan aikaan alkaneet tapahtumat vaikuttivat myös fuskun eli lavajiven kehittymiseen. Kilpailuissa, erityisesti kunkukisoissa, arvostettiin monipuoliseen musiikkiin tanssimista eri tyyliillä. Fuskussa oli silloin käytössä runsas variointi niin musiikissa kuin sen mukaan valituissa tanssityyleissäkin: puolikas(sportti)jousto, tuplajousto, näiden yhdistelmä, rokki- eli potkutyyli, latarimaisempi (keinahtava) tyyli sekä jive tai boogie-woogie ”räntätäntä”-kohtiin – se oli rikas tapa tanssia fuskua. Tyylistä puhuttaessa yksi iso ero oli myös vienti ja seuraaminen. 1990-luvulla vienissä käytettiin tosi paljon enemmän voimaa eli vietiin ”todella selkeästi”.

Seuratanssia opettivat pohjoisessa jotkin kansantanssi- sekä kilpatanssiopettajat, mutta varsinaisia kiertäviä seuratanssiopettajia pohjoisessa oli vain Aaltoset. Pohjoisen ”tanssimekka” oli Joensuun tanssiviikko, jonne kerääntyi kaikki ja sinne tuli opettajia myös ulkomailta. Aaltoset kävivät siellä itse opettamassa, mutta myös ottamassa itse oppia. Kajaanin Casamba oli Suomen ensimmäinen kilpatanssiseura, jossa seuratanssi kasvoi kilpatanssia isommaksi toiminnaksi. Siinä oli Harri Kontulaisella iso rooli.

Kun kädenalitatsit alkoivat tulla lavoille, eivät tanssiorkesterit erotelleet foksia ja fuskua, vaan Aaltoset opettivat tunneillaan oppilailleen, että kun soi foksi, niin voitte tanssia siihen myös fuskua. Vasta näiden tanssien yleistyessä pohjoisessa tuli tanssin kautta muutos orkesterien ohjelmiston kappale- ja tyylivalintoihin eli vähän nopeampia kappaleita fuskua varten. 2000-luvulla orkesterit ovat suunnanneet oman mieltymyksensä mukaan, mitä soittavat niin sanottuna nopeana foksina, eli osa heistä soittaa ”nuorekkaampaa” ja osa ”perinteisempää poljentoa”. Samoin myös laajentuneen musiikkitarjonnan myötä pystyvät tanssinopettajat paljon laaja-alaisemmin valitsemaan tunneilleen musiikkia, mutta siihenkin varmasti vaikuttaa opettajan oma mieltymys tietynlaiseen musiikkiin.

4.4 Swing-nimestä fuskuun ja lajeille säännöt

Aune Koskela kirjoittaa sähköpostissaan tanssin nimen olleen Suomeen tullessaan swing. 1950–1960-luvulla sitä tanssineet ovat kylläkin nimittäneet tanssia myös jiveksi ja rockiksi. Tanssia alettiin kutsumaan fuskuksi, koska ajatus oli, että siinä lintsataan eli fuskataan oikeista jiven askelista. Rinnakkaisnimenä käytettiin ja käytetään vieläkin nimitystä lavajive. Aune itse pitää parhaana ja kauneimpana nimenä swingiä. Se ei kuitenkaan enää puoltanut paikkaansa, koska tanssia nykyisin tanssitaan pääasiassa foksi- eikä swingmusiikkiin. Lavajive-nimestä hän en pitänyt, koska ei halunnut, että tanssi nimellään sidotaan tanssittavaksi johonkin tiettyyn paikkaan. Lisäksi fusku oli jo tuolloin varsin yleistynyt ja hyvin tunnettu, ainakin Etelä-Suomessa. Siksi jos ja kun jokin nimi oli valittava, niin Aune kannatti fuskua. (Koskela 2007.) Myöskään STOLin hallitukseen ei halunnut sitoa nimellä tanssia johonkin paikkaan (Koskela 2020).

Arstila muistelee, että lajille oli hänen siihen ensi kerran tutustuessa 1989–1990 useampia nimiä – ainakin fusku ja lavajive, ja ketkä kutsui milläkin. Melkein kaikki tanssikoulut olivat tuolloin entisten kilpatanssijoiden vetämiä, joten hän arvelee lavajive-nimen tulleen sieltä kuvaamaan kilpatanssi-

jiven helpompaa versiota. Vähän enemmän lavoilla tanssineet kutsuivat lajia fuskuksi. Aikoinaan tanssikoulujen nimitykset tansseista sotkivat asioita, koska koulut käyttivät tanssista eri nimeä kuin naapurikoulu eli nimesivät itse. Myös ulkomaalaiset kongressit nimesivät tansseja, esimerkiksi DDR:n jive-versiolla oli oma nimi. Veikko Niemelä on kertonut Arstilalle, että yhdessä kongressissa käytettiin yhtä nimeä ja seuraavassa toista. Arstila kertoo antaneensa STOLille lausunnon 1990-luvun puolivälissä lajin nimeämisestä. STOL halusi kutsua lajia nimellä swing, koska niin lukee heidän vanhoissa ulkomaisissa lähteissängsä. Fusku oli jo kuitenkin nimenä vakiintunut etelässä, mutta pohjoisessa käytettiin pitkään nimenä lavajivea. Arstilan mukaan lavajive-nimi aiheutti sekaannusta, koska ihmiset miettivät, onko se ”ei ballroom-muotoista triple step jivea vai fuskua”. Lisäksi sekaannusta aiheutti väliviivalla kirjoitetulla lava-jive, jolla tarkoitettiin kilpailua, missä soi mikä tahansa swingmusiikkilaji eli esimerkiksi jive, fusku tai rokki ja niihin saa tanssia mitä swing-lajia haluaa ilman rajoittavia lajisääntöjä.

Clara Blomqvist kertoo, että Åke ei tunnustanut fusku-nimeä, vaan se nimi on yleistynyt käyttöön vasta myöhemmin – toki nimeä on käytetty jossain piireissä jo aikaisemmin. Lajia on opetettu Blomqvistien tanssikoulussa kautta aikojen nimillä easy-jive ja swing. 1950–1960-luvuilla on ollut Blunkan klubi (Kirjan talossa Helsingissä), joka oli parhaiden tanssijoiden harrasteklubi. Siellä tanssittiin fuskua swing-nimellä, sekä myös paljon muita swing-tansseja esimerkiksi west coast swingiä. Fusku-nimi tullut tosi paljon myöhemmin ja nimenomaan ajatuksella, että fuskataan jivea.

Tommi Koivulan käsityksen mukaan fuskun nimi on syntynyt lajia opettaneiden kilpatanssijoiden jiven kautta eli ollut fuskattu jive. Pirjo kertoo lajin olleen Kuopiossa jo 1990-luvun alussa fusku-nimellä. Jyväskylässä, swing-tanssiseura Breakin perustamisen aikoihin vuonna 1995, oli laajempi kirjo nimissä: lavajive, fuskujive, fusku ja foku. 1990-luvun puolivälissä STOL piti nimeä huonona, mutta ei mahtanut mitään, sillä nimi levisi kuitenkin kansan keskuudessa. Tampereella Swing Team -seurassa fusku oli nimenä käytössä heti seuran perustamisesta 1997 asti.

Juhani kertoo, että tanssiseura Comets alkoi opettamaan boogie-woogieta ja lindy hoppia ja siellä oli ”sellaisena helpompana versiona” fusku. Sitä kautta alkoi tuo nimi leviämään. Tanssiseura Cometsin verkkosivustolla kerrotaan, että seura on perustettu vuonna 1992 (Comets 2021). Juhani jatkaa, että fusku oli varsinkin Etelä-Suomessa tuttu nimi jo 80-luvulla, kun muualla puhuttiin lajista enimmäkseen lavajivenä.

Aaltoset kuvaavat Oulun Kunkkukisoissa musiikkiin tanssimisen olleen pääosassa ja kilpailusta puuttui huonolla tavalla tuomitseva sävy. Kilpailussa oli sääntöinä vain, että pitää ottaa huomioon oma pari, muut parit sekä käytössä oleva tanssitila ja soiva musiikki. Säännöissä ei puututtu tekniikkaan tai tyyleihin rajoittavasti. Ja heillähän kutsuttiin fuskua enemmän lavajiveksi, koska siinä oli tekniikka, jossa ei ”himmaittu tai fuskattu” vaan enemmän vedettiin täysillä.

Yllätykseni löysin videopalvelu YouTubesta fuskuvideoita etsiessäni vielä vuodelta 2020 videon, joka oli otsikoitu ”Lavajive eli fusku, ohjeita tanssimiseen” (Kuopion kansalaisopisto 2020). Edelleenkin ei tuo lavajive ole täysin poistunut käytöstä lajin nimenä.

5 TOIMINNAN NÄKÖKULMA: OPETUSVIDEOT

Tässä luvussa teen pikaisen katsauksen lähinnä vanhempiin kotimaisiin rock 'n' swing -tanssien opetusvideoihin. Erityisesti viimeisen koronan myötä on tullut internetin kautta välitettyihin videoihin huima lisäys, ja niitä en pysty tässä edes käsittelemään kuin osittain. Liitteessä 1 oleva listaus ei varmaan ole täydellinen vanhempienkaan videoiden osalta, mutta ainakin antaa suuntaa, mitä on ollut tarjolla ja mitä lajeja videot ovat pitäneet sisällään.

Videoissa sisällön suuntana näyttäisi olevan hieman enemmän suunta pelkistä kuvioiden tai askeleiden näyttämisisistä yksityiskohtaisempiin ohjeisiin ja esimerkiksi tarkemmin parinväliseen yhteistyöhön ja vartalon käyttöön liittyviin asioihin. Jotkin videot, kuten Koivuloiden kuviolevyt, eivät ole tarkoitettukaan opettamiseen, vaan tanssikurssien materiaalien muistamiseen ja kertaamiseen. Yksittäisen tanssilajin opetusvideon kestot ovat pidentyneet, mihin on varmasti syynä myös kuvaukseen käytettävissä olevan tekniikan yleistyminen ja hintojen halpeneminen. Siinä, missä aikoinaan on pitänyt vuokrata tv-studiosta nauhoitusaika, voi nykyään kuvata videon omalla matkapuhelimella ja tehdä editoinnin omalla tietokoneellaan. Julkaisukin on helpottunut internetin videopalveluiden myötä, joista löytyy mahdollisuuksia tarjota tallenne katsottavaksi maksutta tai maksua vastaan. Vanhoissa videoinneissa ei aina ole kuva ja ääni täysin yhtäaikainen, mutta samaa ongelmaa esiintyy edelleen myös esimerkiksi tämänvuotisissa internetin live-lähetyksissä ajoittain.

Vanhemmat videot ovat sikäli mielenkiintoisia, että ne antavat hieman myös viitettä, millaiset opetustavat tai tanssityylit ovat olleet jokunen vuosikymmen sitten. Åke Blomqvistin videoilta näkee esimerkiksi, millainen on ollut hänen rock eli easy-jive, jota hän myös kutsui bug nimellä. Videoilla esitettiin myös vahvoja väittämiä, kuten että Norjan swing ja Ruotsin bugg ovat kopioituja tästä rock-tanssista. Samoin väitetään, että hustle, rock, discofox ja muut vastaavat swing-lajit on keksitty hetken mielihohteesta jivesta vain, jotta keksijä saisi julkisuutta. (Blomqvist 2004.) Myös muiden tekijöiden videoissa, kuten Kaltiaisen & Kinnusen sekä Kirkonpellon, opettaja kertoo fuskun, kutsuttiin sitä videolla millä nimellä tahansa, tulleen jivesta (Kaltiaisen & Kinnunen, 1999; Kirkonpelto 2020). Jonkin verran videoissa on eri näkemyksiä esimerkiksi fuskun taka-askeleen kannan käytöstä. Kaltiaisen ja Kinnusen videolla kannan sanotaan menevän selvästi pohjaan, kun taas Bettina Karppisen ja Arto Petjalan Tanssivartti-ohjelman fuskutunnilla mainitaan kannan korkeintaan ”antavan pusun” lattialle (Kaltiaisen & Kinnunen, 1999; Karppinen & Petjala, 2020). Nämä molemmat

asiat selittyvät luultavimmin opettajien tanssitaustoilla eli sillä, minkä lajien parista he ovat siirtyneet fuskuun.

Vaikka muuten en tässä käsittele ulkomaisia videoita, mainitsen vertailun ja ulkomaisen yhtymäkohdan fuskuun Koros-tanssinopetusvideopalvelun Lora Villavicencion ”ballroom basic - social dancing” -kokonaisuuden swing-lajin opetuksesta. Hän opettaa swingiä single time -rytmityksellä, koska se on hänestä yksinkertaisin eri swing-tanssien askelrytmi. Hänen opetuksensa on hyvin lähellä suomalaista fuskun alkeisopetusta. Jonkun kysyessä häneltä joustosta (bounce) hän vastasi haluavansa pitää sosiaalitanssissa sen hyvin pienenä, ettei tanssiminen näyttäisi ”tanssitunneilla käyneeltä”, mutta kuitenkin polvet rentoina. (Villavicencio 2020.)

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni kautta on kirjattu ylös ainakin jokusia fuskun syntytarinoita 1990-luvulta sen kanssa tekemissä olleilta. Tarinat ovat luonnollisesti kaikki kertojansa näköisiä, mutta niistä löytyy myös yhteneväisyyksiä, joskin myös eroavaisuuksia. Samoin fuskun nimeämiseen liittyviä tarinoita löytyi lähes kaikilta ja ne olivat myös yhteneväisiä. Tosin nimestä on aikoinaan ollut monta mielipidettä ja vaihtoehtoa. Kirjallisten lähteiden ja haastattelujen pohjalta ei löydy absoluuttista totuutta fuskun synnystä, historiasta ja kehittämisestä, mutta päätelmälukuun olen tehnyt niistä yhteenvedon, jonka uskoisin olevan vähintäänkin hyvin todennäköinen vaihtoehto fuskun historialle.

6.1 Tutkimusprosessin ja oman toiminnan reflektointi

Kustannetusta kirjallisuudesta uskoisin käyneeni materiaalin aika kattavasti läpi. Kansallisarkistosta tai muusta vastaavasta voisi löytyä vielä jotain tietoa, mutta siinä tulee ongelmaksi vastaan muutenkin kirjallisessa materiaalissa häirinnyt lajien nimien sekava käyttö, sekä fuskun ja lavajiven nimien käytön alkaminen vasta lähinnä 1980-luvulta.

Parin vanhimman haastateltavan haastattelujen tekeminen kasvotusten, mahdollisesti myös tanssivideoita katsoen ja kommentoiden tai molempien kykyjensä mukaan tanssien eri tyyliä, olisi voinut tuoda ainakin jotain lisätietoa, mutta uskoisin ydinsisällön pysyvän silti samana. Eräässä haastattelussa oli myös puhelinyhteys ajoittain hieman heikko ja muutamasta sanasta oli hankala saada tallenteelta selvää, mutta sekään ei ole vaikuttanut haastattelun sisältöön. Pitkien välimatkojen ja koronan vuoksi ei haastattelujen järjestämiseen kuitenkaan ollut juuri muuta mahdollisuutta. Erityisesti haastatteluissa korostuu narratiivisuuden erityisluonne eli tarkoituksena ei ole löytää absoluuttisia totuuksia, vaan saada tarinoita fuskun ja muiden swing-tanssien historiasta Suomessa. Sain haastatelluksi aktiivisesti pitkän aikaa tanssitoiminnassa mukana olleita eri puolilta Suomea, joten kattavuus on valtakunnallinen.

6.2 Päätelmät

Suomeen ovat tulleet ensimmäiset swing-tanssit – swing ja jitterbug eli 1950-luvun jive – molemmin puolin toista maailmansotaa. Niissä on ilmeisesti ollut jo silloin myös single time swing -versio, joka

on fuskun kantamuoto. Lajit ovat tulleet ensin pääkaupunkiseudulle ja sieltä vähitellen levinneet muualle Suomeen. Käsitys fuskun syntymisestä latinalais-jivesta helpotettuna versiona voi olla syntynyt vakio- ja latinalaislajien kilpatanssijoiden oletuksesta, että kaikki tanssit ovat syntyneet kilpatanssilajeista, mutta on myös mahdollista, että he ovat ”keksineet pyörän uudestaan” eli vanha idea tullut jollekin mieleen helpotetusta jivesta. Näin ollen väite olisi osittain totta, mutta single time swing on ollut olemassa jo ennen latinalais-jiven tuloa. Mikäli lauseen jive-nimityksellä ymmärretään kilpatanssin lajia ja 1950-luvun tyyliä laajemmin eli koskevan käytännössä kaikkea swing-tanssia (kuten 1940-luvulla jive tarkoitti), ollaankin aivan single time -askelluksen ytimessä.

Suomessa runsaasti soitettu foksibusiikki ja foksi-tanssin jousto on ollut vaikuttamassa erityisesti 1980-luvulta alkaen fuskun kehittymiseen nykyiseen muotoonsa. 1990-luvulta alkaen fuskukilpailuissa soitettu musiikki ja kilpailun voittajien tyyli (eli tuomarien arvostus) on vaikuttanut lajiin, samoin kuin lajia opettaneiden näkemykset ja mieltymykset, joskin STULin ja SUSELin kilpailuissa on ainakin ollut hieman eri käsitys lajin suunnasta. Tuolloin lajiin tulivat mukaan selkeämmin otetut askeleet ja foksen jouston suuntainen liike aiemman löntystelyn sijalle. Lajin vienti-seuraamiskäsitteisiin on puolestaan vaikuttanut muiden lajien, kuten argentiinalaisen tangon ja west coast swingin, kautta saadut opit keholla viemisestä. Tanssinopetuksen vapautuminen ammattilaisilta myös amatööreille ja seurataanssien ohjaajien koulutus ovat tuoneet osaamista enemmän pääkaupunkiseudun ulkopuolellekin.

Fusku nimenä on kuitenkin tullut varmasti siitä, että siinä fuskataan eli huijataan askelia jiveen verrattuna. Nimen yleistyessä käytössä se syrjäytti vähitellen lajista muut käytetyt nimet, kuten lavajiven ja swingin. Lopullisena sinettinä oli STOLin suositus lajin nimestä opettajillensa.

Mahdollisesti lähivuosina aiheesta tutkimusta tehtäessä kannattaisi haastatella eri-ikäisiä ja etenkin vanhimpia tietäjiä kasvotusten ja mahdollisesti videoida esimerkkejä, miten on milloinkin tanssittu.

LÄHTEET

Arstila, Timo 2020. Swing-lajien kouluttaja. Haastattelu 3.1.2020. Tekijän hallussa.

Blomqvist, Åke 2004. Tanssikurssi 1 & 2 DVD. Alkuperäinen julkaisu VHS 1997. Helsinki: Tanssikoulu Leena & Åke Blomqvist.

Björk, Maria & Blomqvist, Clara 2020. Åke Blomqvist. Helsinki: Readme.fi

Comets 2018. Boogie Woogie. Hakupäivä 3.11.2020. <https://youtu.be/CmwWYsEgREo>.

Comets 2021. Comets rock'n'roll dance club. Hakupäivä 23.3.2021. <https://www.comets.fi/>.

Dancefacts 2020. History of Tap Dancing - Origins of Tap Dance. Hakupäivä 21.9.2020. <http://www.dancefacts.net/dance-list/history-of-tap-dance/>.

Davis, Sharon 2014. Loving lindy hop. In Retrospect Magazine. Hakupäivä 28.12.2020. <http://inretrospectmagazine.com/article/loving-lindy-hop/>.

Finnish 1950s Jive Dancing 2009. Katkelma Studiotanssit TV-ohjelmasta. Hakupäivä 14.3.2020. <https://youtu.be/OHt5JMSiKw8>.

Finnish 1950s Jive Dance Teaching 2009. Katkelma Studiotanssit TV-ohjelmasta. Hakupäivä 14.3.2020. <https://youtu.be/rzIC6Cx7f64>.

Hakala, Saara 2013. Bugg Suomessa. Oulun ammattikorkeakoulu. Tanssinopettajan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Hakupäivä 7.6.2018. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201304114309>.

Heinilä, Harri 2018. Who Introduced the Lindy Hop in Europe? Authenticjazzdance. Hakupäivä 21.9.2020. <https://authenticjazzdance.wordpress.com/2018/02/05/who-introduced-the-lindy-hop-in-europe/>.

Herräng Dance Camp 2020. The history and the present. Hakupäivä 17.9.2020. <https://www.herrang.com/history-and-present>.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hoppu, Petri 2018. Tanssihistorian luennon videotallenne 28.11.2018. Oulun ammattikorkeakoulu. Tekijän hallussa.

Humppaheikki 2010. Boogie woogie. Tanssimuusikon käsikirja. Hakupäivä 28.9.2020. <http://humppaheikki.blogspot.com/2010/09/boogie-woogie.html>.

Jalkanen, Pekka & Kurkela, Vesa 2003. Suomen musiikin historia – populaarimusiikki. Helsinki: WSOY.

Jitterbuzz 2020. LIFE Magazines with Lindy-Related Content. Hakupäivä 10.5.2020, <http://www.jitterbuzz.com/lifmag.html>.

Juhila, Kirsi 2021. Teemoittelu. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietarkisto. Hakupäivä 9.3.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>.

Kaltainen, Seppo & Kinnunen, Liisa 1999. Tule tanssimaan. Helsinki: Tanssikoulu Seppo Kaltainen ja Liisa Kinnunen.

Karppinen, Bettina & Petjala, Arto 2020. Tanssivartti - jakso 4. Televisio-ohjelma. Kerava: AlfaTV. <https://www.permanto.fi/fi/web/alfatv/player/vod?assetId=55415719>.

Kirkonpelto, Anssi 2020. Facebook-live fuskun virtuaalitunti 31.3.2020. Tekijän hallussa.

Koskela, Aune 2007. Fuskun historia. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 13.11.2007. Vastaanottaja: Kristiina Lähde. Tekijän hallussa. Lupa käyttää.

Koskela, Aune 2020. Fuskun historia. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 22.9.2020. Vastaanottaja: Timo Toivonen.

Kukkonen, Aino 2014. Näkökulmia tanssihistorian tutkimukseen. Teoksessa Tanssiva tutkimus: tanssitutkimuksen menetelmiä ja lähestymistapoja (toim. Hanna Järvinen & Leena Rouhiainen). Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Hakupäivä 16.12.2020. <https://nivel.teak.fi/tanssiva-tutkimus/nakokulmia-tanssihistorian-tutkimukseen/>.

Kuopion kansalaisopisto 2020. Lavajive eli fusku, ohjeita tanssimiseen. Hakupäivä 29.3.2021. <https://youtu.be/p-UbFUdwFkY>.

Laird, Walter 2003. The technique of latin dancing. Brighton: International Dancesport Federation.

Lauronen, Liisa 2015. Kekkalointia ja kädenaliveivareita. Tampereen yliopisto. Musiikin-tutkimuksen pro gradu -tutkielma. Hakupäivä 4.8.2018. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201505221483>.

Lindyepenguin 2014. The Evolution of Swing Dance (in a flowchart). Hakupäivä 2.1.2021. <http://lindyepenguin.com/wp/2014/07/the-evolution-of-swing-dance-in-a-flowchart.html>.

Lindyepenguin 2017. A Lindy Hop Bibliography. Hakupäivä 1.2.2020. <http://lindyepenguin.com/wp/2014/10/a-lindy-hop-bibliography.html>.

Löytönen, Teija 2007. Narratiivinen tutkimusote. Kurssimateriaalissa Minäkö tutkija? Johdanto laadulliseen/postpositiiviseen tutkimukseen. Teatterikorkeakoulu. Hakupäivä 9.2.2021. <https://www.xip.fi/tutkija/0402.htm>.

Niemelä, Veikko 1998. Paritanssin pyörteitä. Helsinki: Otava.

Pener, Degen 2009. The Swing Book. 1. e-kirja painos. New York: Hachette book group. Vaatii käyttöoikeuden. Hakupäivä 11.10.2019. <https://play.google.com/store/books/details?id=xYk4AQA-AQBAJ>.

Stocker, Melanie 2020. The history of Boogie Woogie and Rock'n'Roll. BodyEmotion. Pdf-tiedosto. Hakupäivä 18.9.2020. http://www.bodyemotion.ch/english/dance/pdf/bodyemotion_history_boogie-woogie_rocknroll.pdf.

Swungover 2013. The birth of lindy hop early 1900s 1929. Hakupäivä 21.9.2020. <https://swungover.wordpress.com/2013/10/02/swing-history-101-the-birth-of-lindy-hop-early-1900s-1929/>.

Toivanen, Mikko 1997. Jazz luonnollisena systeeminä. Jyväskylän yliopiston musiikkitieteen laitos. Musiikkitieteen lisensiaattityö. Hakupäivä 28.4.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7873-0>.

Villavicencio, Lora 2020. Koros-virtuaalitanssitunti Ballroom basic - social dancing – Swing. Hakupäivä 26.5.2020. <https://gokoros.com/>. Maksullinen palvelu. Tallenne tekijän hallussa.

Waldo, Terry 1991. This is ragtime. New York, N.Y. : Da Capo Press. Alkuperäinen julkaisu New York : Hawthorn Books, 1976.

Watson, Sonny 2020. ...The Lindy Hop. Sonny Watson's StreetSwing.com. Hakupäivä 21.9.2020. <http://www.streetswing.com/histmain/z3lindy.htm>.

Yle Areena 2011. Jive-SM Linnanmäellä. Hakupäivä 3.11.2020. <https://areena.yle.fi/1-50183259>.

DVD:t / TV

Opettaja	Levy tms	Vuosi	Swing-lajit	Huomioita
Blomqvist, Clara	Tanssikurssi kotona 1	2012	Rock	Vierekkäin "buggia muistuttaen".
Blomqvist, Clara	Tanssikurssi kotona 2	2012	Fusku (swing), Bugg, Jive (alkuperäisversio)	Fuskussa ei "joustoaa", buggissa vastaliike ja "tähti", jivessä ei lantionkäyttöä
Blomqvist, Åke	Tanssikurssi 1	1997 (DVD 2004)	Rock - Bug - Easy jive, Discofox, Boogie-woogie yms	Boogie-woogiessa 3 eri aikakauden askellusta (mm sailor-askel)
Blomqvist, Åke	Tanssikurssi 2	1997 (DVD 2004)	Jive, Hustle, Charleston	Hustlen askelten ajoitus 1-2a-3.
Blomqvist, Åke	Jatkokurssi	1995? (DVD 2004)	Rock, Jive, Boogie-woogie	Lähikuva myös jiven askelista.
Kaltiainen, Seppo & Kinnunen, Liisa	Tule tanssimaan	1999	Jive (fusku)	Runsas vartalon kallistus. Teknillisiäkin ohjeita.
Kaltiainen, Seppo & Kinnunen, Liisa	Opi tanssimaan	1999	Jive (jatko 1), Lava- /fuskujive,	
Kaltiainen, Seppo & Kinnunen, Liisa	Taito TV: Käy tanssimaan (YLE)	2000	Lavajive	(en onnistunut löytää katsottavaksi)
Mustonen, Sakari & Pedersen, Tiina	Lavatanssit 3	2011	Fusku, Bugg, Jive	
Heikkilä, Matti & Sanna-Maria	Koko Suomi tanssii 1	2006	Fusku, Bugg, Jive	Käsikirjoitus ja ohjaus Jussi & Maija Kuosmanen
Arstila, Timo & Jänkälä, Anne	Koko Suomi tanssii 5	2007	Boogie-woogie, Lindy hop	Käsikirjoitus ja ohjaus Jussi & Maija Kuosmanen
Hyvärinen, Markku & Kortelainen, Disa	Koko Suomi tanssii 7	2011	Fusku (jatkokurssi), Jive (jatkokurssi), Rockabilly	Käsikirjoitus ja ohjaus Jussi & Maija Kuosmanen
Sillanpää, Tuomas & Hakala, Saara	Koko Suomi tanssii 8	2013	Moderni bugg	Käsikirjoitus ja ohjaus Jyrki Keisala
Koivula, Pirjo & Tommi	Kuviopäivä levyt	Useita	Fusku, Bugg (myös hidas), Boogie-woogie	11 eri levyä kurssipäivien sisällön muistamiseen, ei opetusvideoita (paitsi boogie-woogie levyllä myös tekniikkaa)
Karppinen, Bettina & Petjala, Arto	Tanssivartti, AlfaTV	2020	Fusku	3 kpl 15 minuutin opetusvideota.

Internet

Opettaja	Palvelu	Vuosi	Swing-lajit	Huomioita
Keisala, Jyrki	EleventLive Tanssikoulu	2020	Fusku	Kuvioita musiikin fraasitukseen yms
Blomqvist, Clara	EleventLive Tanssikoulu	2020	Fusku	Fuskun peruskuvioita
Useita	Tanssin tahti online		Bugg, Fusku, Jive	Peruskurssit ja lisämateriaalit, Lisäksi koululaisille ollut "Hulluna humpnaan" fusku ja bugg.
Kirkonpelto, Anssi	Facebook / Youtube	2019-2021	Bugg, Fusku, Jive	Eriisiä lyhyitä kuviovideoita ja noin puolentunnin virtuaalitunteja.
Tuominen, Hanna & Törmänen, Antti	Vimeo	2020	Fusku	5 minuutin paketti fuskun perusteista
	Sporttipankki.com	2017	Fusku, Bugg	Jyväskylän yliopiston liikunnanopettajaksi opiskellevien videoita koulun liikuntatuntien tanssimateriaaliksi.
Pitkänen, Lauri & Riitta	Youtube, Kartanon kievari	2020	Fusku	Koronan peruuttamien tuntien korvaukseksi? Todella lyhyt video.
	Youtube, Kuopion kansalaisopisto	2020	Lavajive eli fusku, bugg	Lyhyet opastukset perusaskeleeseen.